

POHJOIS-SAVON KYLÄVERKOSTO 2022 - KYLIIN LIITTYVIEN MERKINTÖJEN TARKISTAMINEN

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen kaavaehdotus

31.10.2022 / Pohjois-Savon liitto

1. Kyläverkosto maakuntakaavoituksessa

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa asetettiin yleisten tavoitteiden lisäksi teemakohtaisia tavoitteita, jotka tulee ratkaista ja joihin tavoitevuoteen mennessä tulee pyrkiä. Tarkistamisen tavoitteet laadittiin maakuntakaavan seurantatyön (Seurantaraportti 2016) sekä sidosryhmien kanssa käydyn vuoropuhelun perusteella.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa tavoitteeksi kirjattiin, että kylät ja pienkylät osoitetaan maakuntakaavassa YKR-aineistojen mukaisina pohjakarttaruudukoina. Tavoitetta tarkennettiin luonnosvaiheessa, että kyläalueita osoittavien merkintöjen lukumäärää karsitaan vain seudullisesti merkittäviin ja kasvupaineisiin kyliin tai kylien muodostamiin verkostoihin. Kylien maakunnalliset kehittämistarpeet ja erilaisuus pyritään tunnistamaan ja niitä ohjataan suunnittelumääräyksissä.

Aluerakenneselvityksen (Pohjois-Savon liitto, 2020) mukaan maakunnassa kylien kehittäminen yleiskaavoittamalla on edistynyt viimeisen 20 vuoden aikana, mutta samanaikaisesti lähes 70 %:ssa kylistä väestömäärä on vähentynyt (v. 2010-2017), ks. kuva seuraavalla sivulla.

Vuoden 2022 alussa nähtävillä pidetyissä kahdessa luonnosvaihtoehdossa tutkittiin kyläverkoston erilaisia suunnittelutapoja maakuntakaavallisella tasolla. YKR-aineistojen mukainen kylien ja pienkylien ruudukko osoitettiin pohjakartalla kummassakin vaihtoehdossa. Taajamiin painottuvaa kasvua korostavassa VE1:ssä, Kyvykäs uudistuja, ei osoitettu muuta kyläverkostoa. Ratkaisun perusteena oli kylien palvelurakenteen ja maankäytön ohjaamisen kuuluminen kunnille. Maakunnan kylissä on niin kasvupaineisia kuin voimakkaasti taantuvia kyliä ja eri kunnissa toteutuu erilainen kyläkuultuuri.

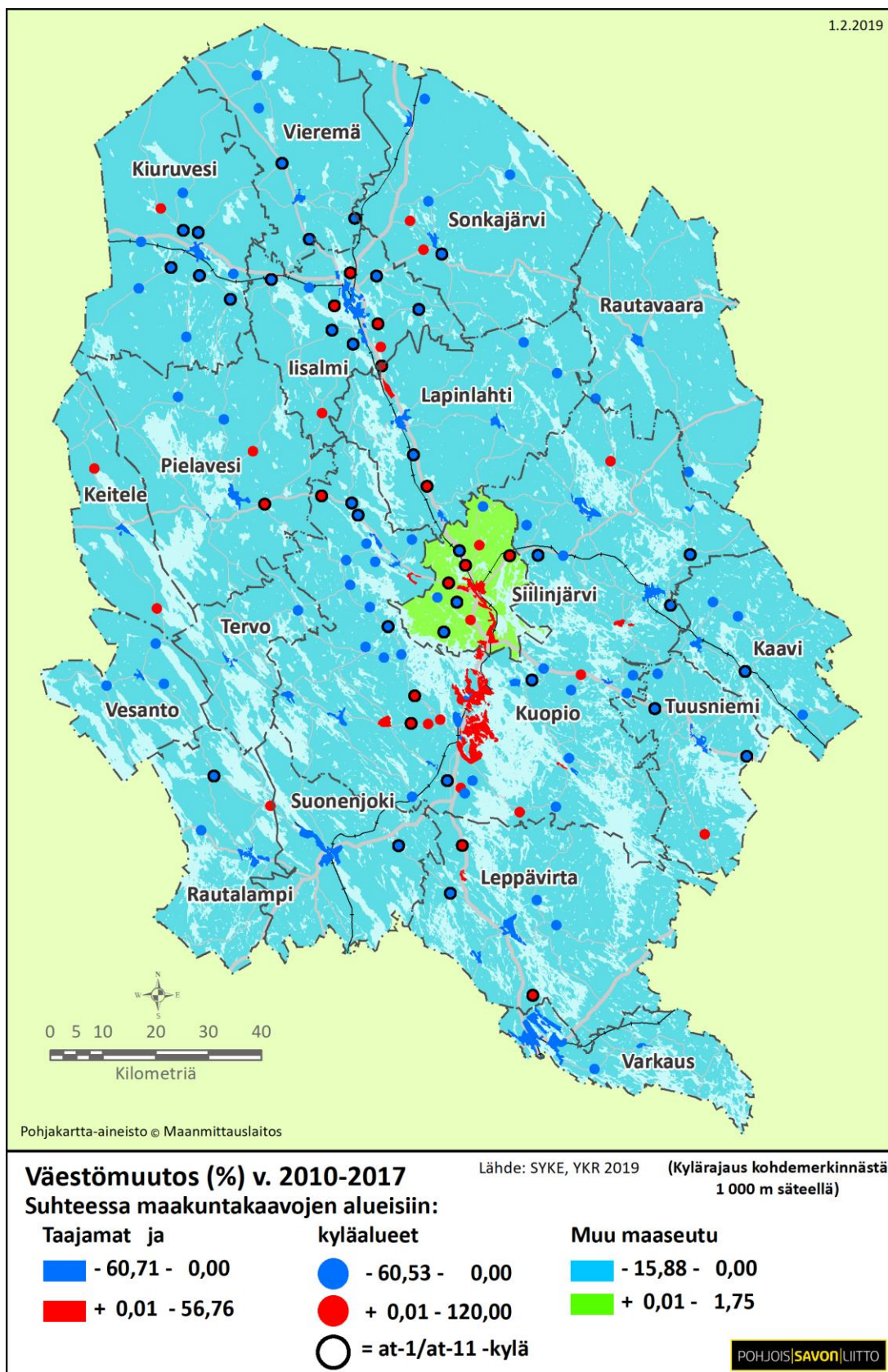
VE2:ssa eli Rohkeassa kasvajassa osoitettiin nykyisten maakuntakaavojen kyliä. Osoitettavien kylien verkostoa kuitenkin supistettiin voimakkaasti. Kyläverkostossa korostettiin palvelukyliä ja niitä, joiden maankäyttöä on ohjattu tai tarpeen ohjata yleiskaavoilla. Kaavakartalta jätettiin pois pääsääntöisesti kaikki at-2 -kylät, joille ei nykyisissä maakuntakaavoissakaan ole osoitettu suunnittelutarvetta. Kaikkiaan nykyisistä maakuntakaavassa osoitetuista 115 kylästä kaavaluonnokseen jäi 43 kylää tai lähekkäisten kylien yhdistelmää.

Luonnosvaiheessa kyläverkostosta saatu palaute jakautui siten, että maakunnan suurimmissa kunnissa ja kaupungeissa vt5:n varrella kylien osoittaminen maakuntakaavassa nähtiin tarpeettomana. Pienemmät kunnat, esimerkiksi Ylä-Savossa toivoivat erityisesti kylien osoittamista, koska elinvoimaiset kylät nähtiin paikkakuntien vahvuuksina. Tämäkin tukee ajatusta, että kylien kehittäminen on nimenomaan kuntien päätettävissä oleva asia ja kunnat tekevät niissä omat ratkaisunsa. Kaiken kattavan, runsaan kyläverkoston osoittamisella ei nähdä maakunnallisella tasolla suunnittelullista merkitystä.

Pohdittaessa kaavaehdotukseen ratkaisua kyläverkoston osoittamisesta päädyimme laatimaan perusteluksi tämän selvityksen. Kuntakohtaiset kyläluettelot ovat peräisin voimassa olevista maakuntakaavoista vuodelta 2008 Kuopion seudun maakuntakaavassa ja vuodelta 2011 Pohjois-Savon maakuntakaavasta 2030. Edellisen kerran kyläverkostoa on määritelty Pohjois-Savon liitossa vuonna 2008 (raportti suunnittelumuistio, 2008).

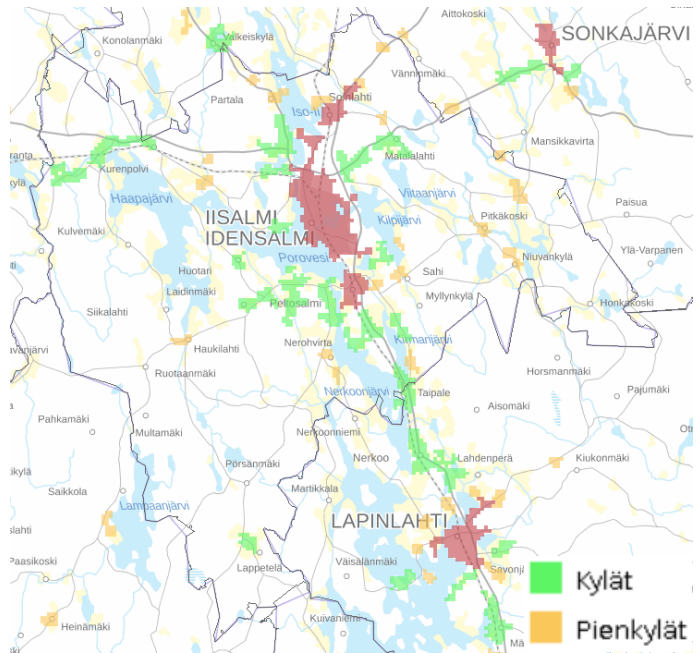
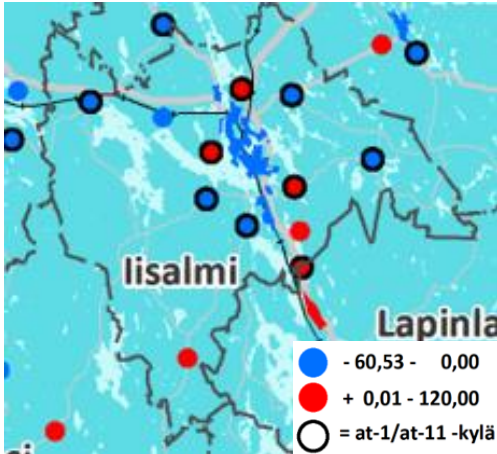
Maakunnallista kyläverkostoa määriteltäessä on tarkistettu yleiskaavatilanne, kylän YKR-väestömäärä, väestömuutoksen suunta (Aluerakenneselvitys 2000-2020), rakentamispaineisuus ja kylän kehityssuunta YKR-aineiston viisivuotiskausittain ajanjaksolta 2000-2020. Lisäksi huomiota on kiinnitetty esim. kulttuuriympäristön arvoihin, elinkeinoihin, matkailupotentiaaliin ja palveluihin. Mikään tarkasteltava tekijä yksistään ei ratkaise kylän maakunnallista merkittävyyttä, vaan useamman osatekijän tulee täytyttyä.

Kaavaehdotuksessa kyläverkosto osoitetaan osana maakunnan aluerakennetta.

kuva 1. Ote Aluerakenneselvityksestä (Pohjois-Savon liitto 2020). Voimassa olevan maakuntakaavan kylät ja taajamat sekä niiden kasvusuunta vv. 2010-2017. Tarkastelusta puuttuu Joroinen, koska siellä voimassa olevassa Etelä-Savon maakuntakaavassa ei kyläverkostoa ole osoitettu.

1.1 Iisalmen kyläverkosto

AT1-Kyläverkko Iisalmi (2011-2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut (2011)	Perustelut 2022
Runni-Kurenpolvi	at-11 21.050	YKR, väestö, suunniteltu viemäritähtäväksi, ko. kyläalueiden muodostama yhtenäinen rakenne, ms. keh.kohdealue, valt. ja maakun. kult.ymp. arvot	YKR-kylä, mutta väestökehitys laskeva, Runnin ja Kurenpolven kyläalueiden muodostama yhtenäinen kylärakenne, valtakunnalliset ja maakunnalliset kulttuuriymp. arvot, matkailun kehittäminen, kyläyleiskaavan tarve? Seudullinen merkitys (Kiuruvesi-Iisalmi)
Soinlahti-Lapinniemi	at-11 21.051	YSMK, YKR, väestö, suunniteltu viemäritähtäväksi, ko. kyläalueiden muodostama yhtenäinen rakenne, OYK:ssa kehitettävä kyläalue	Alue on taajamoitunut ja asukasmäärä on kasvava, joten alue osoitetaan osana taajamarakennetta. Teollisuutta. Yleiskaava voimassa.
Hernejärvi-Madesalmi-Pitkälampi	at-11 21.053	YSMK, YKR, väestö, ko. kyläalueiden muodostama rakenne, Hernejärvellä itäisen Iisalmen palvelut (kaupungin näkemys)	YKR-pienkylä, väestökehitys laskeva, useiden kyläalueiden muodostama hajanainen rakenne. Hernejärvellä itäisen Iisalmen palvelut. Ei rakennuspainetta -> ei kyläkaavatarvetta? Jää pois maakuntakaavasta
Matalalahti	at-11 21.056	YSMK, YKR, väestö, suunniteltu viemäritähtäväksi	Sonkajärventien ja Hernejärventien varteen tukeutuva YKR-kylänauha, vähenevä asukasmäärä (2010-2017). Jää pois maakuntakaavasta
Laidinmäki-Suorunsalo	at-11 21.057	YSMK, YKR, väestö, suunniteltu viemäritähtäväksi, ko. kyläalueiden muodostama yhtenäinen rakenne	YKR-kylä, väestökehitys laskeva, suunniteltu viemäritähtäväksi, ko. kyläalueiden muodostama yhtenäinen rakenne. Palveluita kauppa ja koulu. Ei rakennuspainetta -> ei kyläkaavatarvetta? Jää pois maakuntakaavasta
Peltoniemi-Nerohvirta	at-11 21.062	YKR, väestö, suunniteltu viemäritähtäväksi, ko. kyläalueiden muodostama yhtenäinen rakenne, valtakunnallisesti merk. kult. ymp.	YKR-kylä, laskeva väestökehitys, suunniteltu viemäritähtäväksi, ko. kyläalueiden muodostama yhtenäinen rakenne. Yleiskaava olemassa.

			Peltosalmen maatalousoppilaitos, maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö.
Porovesi	at-11 21.064	YKR, väestö, viemärointi suunnitteilla, maakunnallisesti merk. kult.ymp.	Kasvava YKR-kyläalue, väestö, yleiskaava on
Kilpijärven länsiranta	at-11 21.066	Oyk:ssa kehitettävä kyläalue, YKR viemärointi suunnitteilla	Kasvava YKR-kylä, väestö. Yleiskaava on.

Soinlahti-Lapinniemi (at-11 -kylä) on taajamoitunut ja asukasmäärä on kasvava, joten alue osoitetaan osana taajamarakennetta.

Hernejärvi, Pitkähoski ja Madesalmi (at-11 -kylä) ovat YKR-aineiston mukaan taantuneet pienkyliksi. Väestö on vähenevä. Hernejärvellä 1 km säteellä kylämerkinnästä on vain 32 asukassa, joten kunnan itäisen osan palveluista (koulu) huolimatta, kylä jää pois maakunnallisesta kyläverkostosta.

Laidinmäki-Sourunsalon alueen kylät (at-11 -kylä) ovat YKR-kylä. Väestö on vähenevä, vaikka 1 km säteellä kylämerkinnästä on noin 50 asukassa. Kunnan lounaisen osan palvelut (koulu ja kauppa) sijaitsevat alueella, mutta kyläyleiskaavan tarvetta ei tunnisteta. Kohde jää pois maakunnallisesta kyläverkostosta.

AT2-Kyläverkko lisämi (2011)

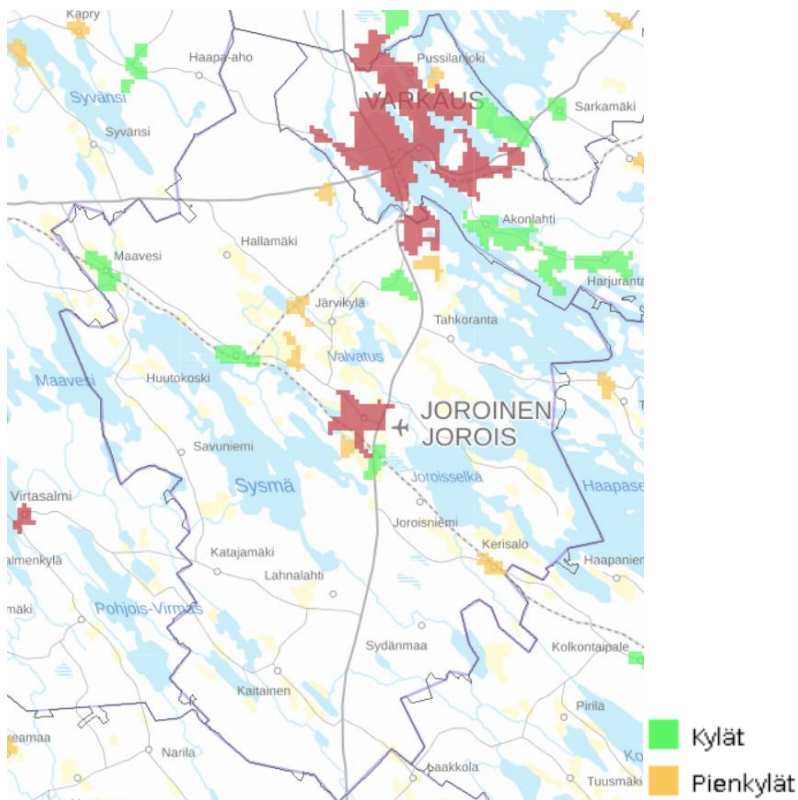
Kylä	Tunnus	Perustelut
Joutsenjoki	at2 21.060	väestöpohja, 2xYKR-pienkylä, rautatie, suunniteltu viemäroitäväksi, maaseudun kehittämisen kohdealue
Kirmanjärven itäranta	at2 21.068	3 x YKR, väestö, valtakunnallisesti merkittävä kult.ymp.
Lappetelä-Pörsänmäki	at2 21.067	YKR, väestö, valtakunnallisesti merk. kult.ymp. + Eteläisen lisälmen palvelut (kunnan näkemys)

AT2-kyläverkko jätetään pois maakuntakaavasta kategorisesti, ellei joku syy puolla kylän osoittamista. Kirmanjärven itäranta ja Taipale ovat kasvaneet väestöltään. Yleiskaavalla on ratkaistu alueen maankäyttö, joten tarvetta kyläyleiskaavoitukseen ei ole. Taipale osoitetaan kylänä Lapinlahden puolella.

Yhteenveto: Kyläverkko lisämi (2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Runni	at-11 21.050	YKR-kylä, mutta väestökehitys laskeva, Runnin ja Kurenpolven kyläalueiden muodostama yhtenäinen kylärakenne, valtakunnalliset ja maakunnalliset kulttuuriymp. arvot, matkailun kehittäminen, kyläyleiskaavatarve
Peltoniemi-Nerohvirta	at-11 21.062	YKR-kylä, laskeva väestökehitys, suunniteltu viemäroitäväksi, ko. kyläalueiden muodostama yhtenäinen rakenne. Yleiskaava olemassa, Peltosalmen maatalousoppilaitos, maakunnallisesti merkittävä kult.ymp.

1.2 Joroisten kyläverkosto

Joroisten kyläverkoston selvittäminen ei ole täysin verrannollinen Pohjois-Savon maakunnan muihin kyliin, koska Etelä-Savon maakuntakaavassa kyläverkostoa ei ole osoitettu. Tällöin ei ole käytettävissä myöskään maakunnallista seurantatietoa kylien kehityksestä.

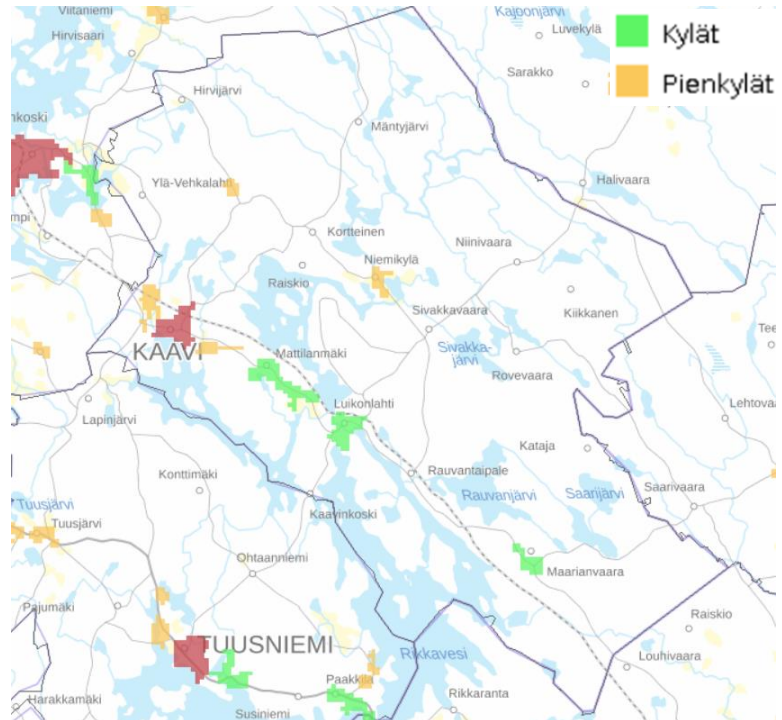
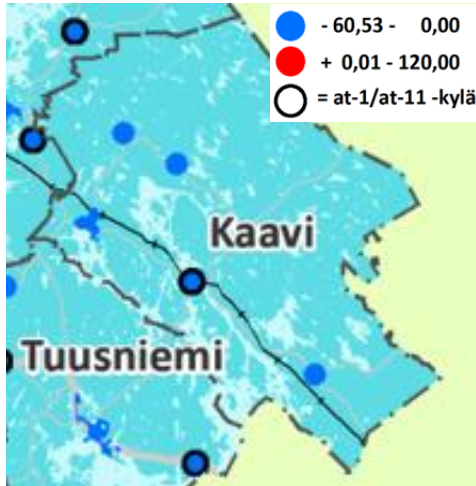
YKR-aineiston mukaan Joroisten kylärakenne on harventunut ja keskittynyt kunnan keski- ja pohjoisosiin. Lahnalahden ja Kataisen pienkylät ovat jääneet kehityksessä alle YKR-pienkylämääritelmän jo ennen vuotta 2010. Kerisalon, Pasalan ja Järvikylän entiset vahvat kyläalueet ovat hiipuneet pienkyliksi. Maavesi, Huutokoski, Koskenkylä ja Palviainen ovat säilyttäneet YKR-kyläasemansa. Palviainen sijoittuu vanhan viitostien (Kuopiontie) varteen Varkauden kaupungin vaikutusalueelle ja kytkeytyy Kuvansin taajama-alueen kautta osaksi kaupunkia.

Kuvansin kyläalue on taajamoitunut vahvasti Varkauden kupeessa ja sen kehittäminen perustuu yleis- ja asemakaavoihin.

Joroisten kylistä Huutokoskella voisi olla merkitystä osana maakunnallista kyläverkostoa, mutta rakentamispainetta siellä ei juuri ole. Huutokosken ranta-alueet on rantayleiskaavoitettu ja muilla alueilla on osayleiskaava. Huutokoskella on strategista merkitystä rautatieyhteyden vuoksi sekä osana valtakunnallista sähkönsiirtoverkostoa.

Joroisten kylä ei osoiteta maakuntakaavassa.

1.3 Kaavin kyläverkosto

AT1-Kyläverkko Kaavi (2011-2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut	Perustelut 2022
Luikonlahti-Marttilanmäki	at1 42.050	YKR-kylä, laaja yhtenäinen kyläalue seututien varressa, olemassa oleva infra, väestöpohja	YKR-kylä 2020, Marttilanmäki ja Luikonlahti muodostavat laajan yhtenäisen kyläalueen seututien varressa. Väestö laskusuunnassa, mutta kaavoituksella muita maakunnallisia

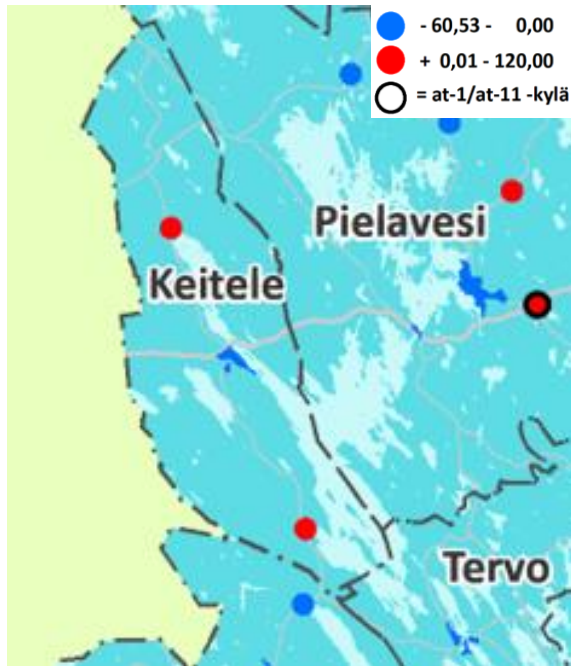
AT2-Kyläverkko Kaavi (2011)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Maarianvaara	at21 42.053	YKR-kylä, väestöpohja, seututeiden varrella (rakenteen ohjaaminen)
Kortteinen	at-21 42.054	YKR, väestö, rm- ja rmk-kohteet
Rasimäki	at21 42.056	valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö

Kaavin kaikilla nykyisessä maakuntakaavassa osoitetuilla kyläalueilla asukasmäärä on laskusuunnassa. Maarianvaaraa ja Rasinmäkeä ei osoiteta maakuntakaavassa sillä perusteella, että at2-kylät jäävät vähemmän maakunnallisen ohjaustarpeen vuoksi kategorisesti pois.

Luikonlahdessa sijaitsee rautatie ja puutavaraterminaali. Lisäksi alueella on potentiaalia kaivostoiminnan suhteen. Alueella on voimassa yleiskaava, mutta yleiskaavatasoisen suunnittelun tarvetta voi ilmetä mm. tavaraliikenteen puutermiinalin kehittämisen vuoksi. Luikonlahden kylä osoitetaan Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2040 osana maakunnallista kyläverkostoa.

1.4 Keiteleen kyläverkosto

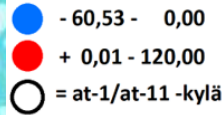
Keiteleellä ei ole at1-kyliä voimassa olevissa maakuntakaavoissa.

AT2-Kyläverkko Keitele (2011-2022)

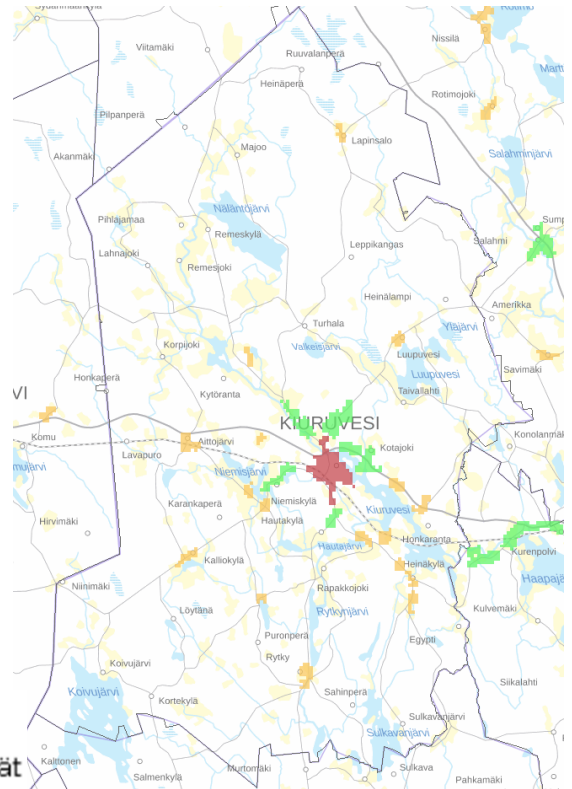
Kylä	Tunnus	Perustelut 2011	Perustelut 2022
Hamula	at-21 22.052	Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, rm-kohde	Ei täytä enää YKR-pienkylän kriteeriä. Väestö kasvanut vielä 2010-2017 välillä. Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö. Jätetään pois maakuntakaavasta.
Tossavanlahti	at-21 22.050	Väestö	Ei täytä enää YKR-pienkylän kriteeriä. Väestö kasvanut vielä 2010-2017 välillä. Jätetään pois maakuntakaavasta.

Keiteleen Hamulan ja Tossavanlahden asukasmäärät ovat olleet aluerakenneselvityksessä tarkastellulla aikajaksolla 2010-2017 pienessä noususuunnassa (Aluerakenneselvitys, Pohjois-Savon liitto, 2020). Hamulaa ja Tossavanlahtea ei kuitenkaan osoiteta maakuntakaavassa sillä perusteella, että ne eivät täytä enää kylän tai pienkylänkään kriteerejä. At2 -kylät jäävät joka tapauksessa vähäisemmän maakunnallisen ohjaustarpeen vuoksi kategorisesti pois.

1.5 Kiuruveden kyläverkosto

■ Kylät
■ Pienkylät

AT1-Kyläverkko Kiuruvesi (2011-2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut	Perustelut 2022
Haapakumpu	at11 23.064	YKR-kylä, väestö	YKR-kylä, joka muodostaa yhtenäisen kylärakenteen kirkonkylän pohjoispuolelle Koskenjoen ja Haapakummun alueelle. Väestö vähenee. Koskenjoella on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, Koskenjoella myös yleiskaava voimassa, Haapakummun alueella ei yleiskaavaa. Haapakumpu yhdistetään Koskenjokeen.
Hautakylä	at11 23.066	YKR-kylä, väestö	YKR-kylä taajaman eteläpuolella, vähenevä väestö. Ei rakennuspainetta, ei yleiskaavaa. Jää pois maakuntakaavasta.
Heinäkylä	at11 23.051	YSMK, YKR-kylä & - pienkylä (rakenteen ohjaaminen ja tiivistäminen)	YKR-pienkylä, vähenevä väestö. Ei rakennuspainetta, ei yleiskaavaa kyläalueella, mutta rannalla on. Jää pois maakuntakaavasta.
Koskenjoki	at11 23.065	YKR, väestö	YKR-kylä, joka muodostaa yhtenäisen kylärakenteen kirkonkylän pohjoispuolelle Koskenjoen ja Haapakummun alueelle. Väestö vähenee. Koskenjoella on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, Koskenjoella myös yleiskaava voimassa, Haapakummun alueella ei yleiskaavaa. Koskenjoki yhdistetään Haapakumpuun.
Niemiskylä	at11 23.054	YSMK, YKR-kylä, väestö, maakunnallisesti merk. kult.ymp	YKR-kylä, väestö, maakunnallisesti merk. kulttuuriympäristö. Taajaman läheisyys on vetovoimatekijä. Niemiskylällä on yleiskaava.

AT2-Kyläverkko Kiuruvesi (2011)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Aittojärvi	at-21 23.058	YKR-kylä, väestöpohja, valtatie 27 ja rautatie (rakenteen ohjaaminen)
Honkaranta	at-21 23.063	YSMK, maaseudun kehittämisen kohdealue, viemäröinti suunnitteilla, maakunnallisesti merk. kulttuuriymp.
Kalliokylä	at-21 23.057	YSMK, YKR, väestö
Osmanki	at-21 23.067	väestö
Rytty	at-21 23.050	YSMK, YKR-kylä, väestö
Turhala	at-21 23.059	YSMK, väestö

Kiuruveden kylärakenne on keskittynyt sakaroiksi kirkonkylän ympärille. Kylien asukasmäärä on vähentynyt 2000-luvulla. Tarkastelujaksolla vv. 2010-2017 vain Osmangin kylällä oli pientä suhteellista väestömäärän nousua - sekin määrällisesti pientä.

2000-luvulla kylistä Rytty, Honkaranta, Heinäkylä, Ryönänjoki, Aittojärvi ja Kalliokylä ovat taantuneet pienkyliksi. Turhala ei yllä enää pienkyläksikään. AT2 -kylät jäävät vähäisen maakunnallisen ohjaustarpeen vuoksi kategorisesti pois Pohjois-Savon maakuntakaavasta 2040.

Vt27:n varrelle sijoittuvat kyläalueet (Rantakylä, Kotakylä) ovat osa taajamarakennetta, joten niiden kehittäminen kytkeytyy taajaman kehittämiseen.

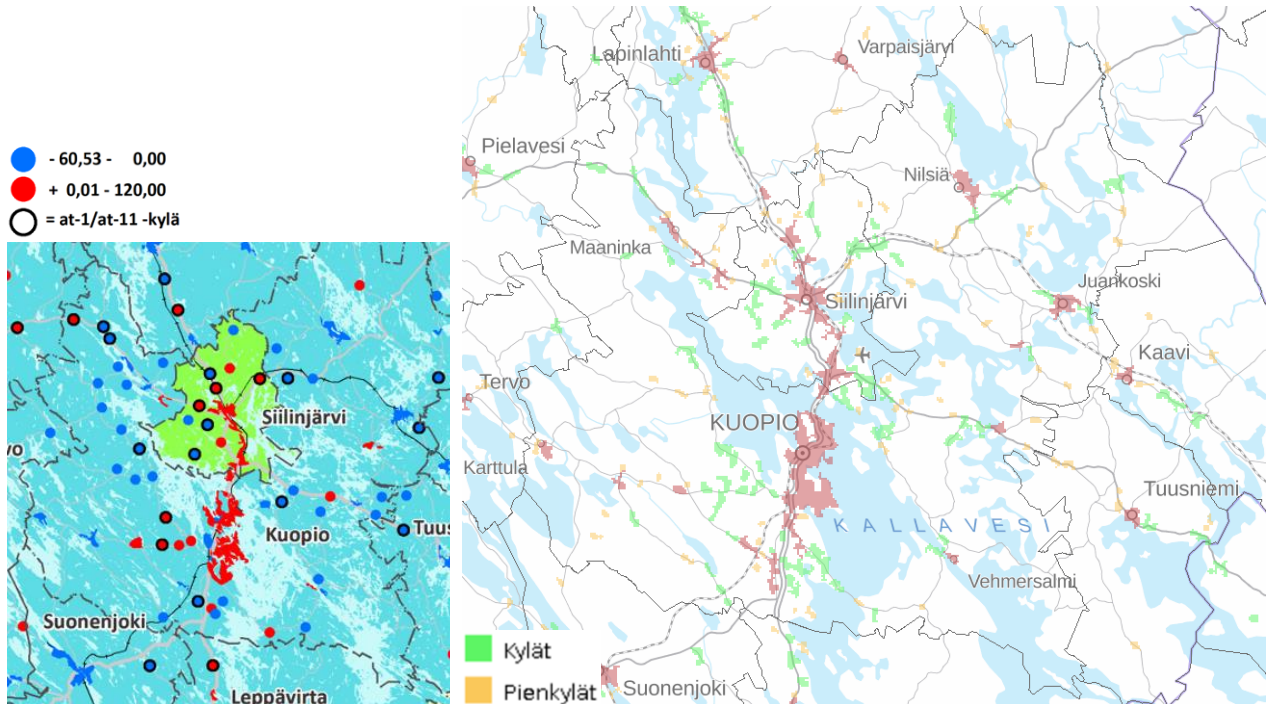
Koskenjoen ja Haapakummun kylistä Haapakummusta puuttuu yleiskaava. Ko. kylät osoitetaan yhteisellä kylämerkinnällä. Koskenjoen kylän jokivarsikylä on lisäksi valtakunnallisesti merkittävä rakennettu ympäristö.

Niemiskylä on säilynyt YKR-kylänä, vaikka senkin väestö vähenee. Kylällä on maakunnallisesti arvokas maisema-alue. Taajaman läheisyys on sille selkeä vetovoimatekijä. Niemiskylällä on yleiskaava olemassa.

Yhteenveto: Kyläverkko Kiuruvesi (2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Koskenjoki-Haapakumpu	at1 23.065	YKR-kylä, joka muodostaa yhtenäisen kylärakenteen kirkonkylän pohjoispuolelle Koskenjoen ja Haapakummun alueelle. Väestö vähenee. Koskenjoella on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, Koskenjoella myös yleiskaava voimassa, Haapakummun alueella ei yleiskaavaa.
Niemiskylä	at11 23.054	YKR-kylä, väestö, maakunnallisesti merk. kult.ymp. Taajaman läheisyys on vetovoimatekijä. Niemiskylällä on yleiskaava

1.6 Kuopion kyläverkosto

AT1 -kyläverkko Kuopio (2008, 2011–2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut 2008 ja 2011	Perustelut 2022
Hirvilahti	AT1 11.051		YKR-kylä (2020), väestö
Kaislastenlahti	AT1 11.052		YKR (2020), kylärakenne laajentunut huomattavasti 2000–2020, palvelut
Kurkiharju	AT1 11.053		YKR-kylä (2020), merkitys vähenee, kun Vaajasalon yhteys jää pois. Jää pois maakuntakaavasta
Rytky	AT1 11.055		YKR (2020), kylärakenne laajentunut huomattavasti 2000–2020 On osa Kaislastenlahden merkintää
Vehmasmäki	AT1 11.056	YKR-taajama 2014	YKR-taajama, kytkeytyy Kurkimäkeen.
Ahkionlahti	AT1 12.051	Maaseudun kehittämisen kohdealueella	YKR-kylä (2020), yhteinen merkintä; Ahkionlahti-Vianta, RKY-kanavat, valtakunnallisesti arvokas maisema-alue
Tuovilanlahti	AT1 12.052	Maaseudun kehittämisen kohdealueella	YKR-kylä (2020), valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, jää pois
Vianta	AT1 12.053	Maaseudun kehittämisen kohdealueella	YKR-kylä (2020), yhteinen merkintä; Ahkionlahti-Vianta, RKY-kanavat, valtakunnallisesti arvokas maisema-alue
Viitaniemi	at-11 41.051	KSSK, YKR, väestö	YKR-pienkylä (2020). Jätetään pois
Kaunisharju	at-11 41.053	YKR, väestö	YKR-kylä (2020), kytkeytyy Juankosken taajamaan, jätetään pois.
Mansikkamäki-Haapamäki-Mustalahti	at-11 43.058	YKR, ko. kyläalueiden muodostama kokonaisuus, väestö, Kuopion tk-alue	Osoitetaan uutena kylänä Pajulahti. YKR-kylä (2020), palvelut

Kuopion maaseutualueiden kylien ja pienten taajamienkin rakenteelle on tyypillistä keskittyminen tiheään verkostona keskustaajaman tuntumaan. Kylärakenne harvenee liitoskuntien alueilla sekä, mitä kauemmas keskustaajamasta mennään. Tarkastelujaksolla 2010-2017 kasvusuunnalla on ollut yhdeksän Kuopion 37:stä maakuntakaavassa osoitetusta kylästä. Erityisesti kasvavia ovat Kuopion länsipuolen kylät.

AT2 -kyläverkko Kuopio (2008, 2011 -2022)

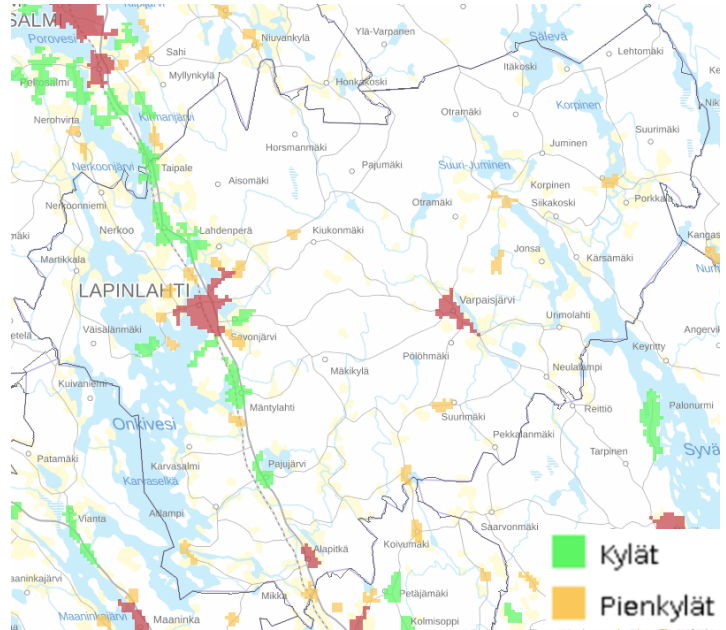
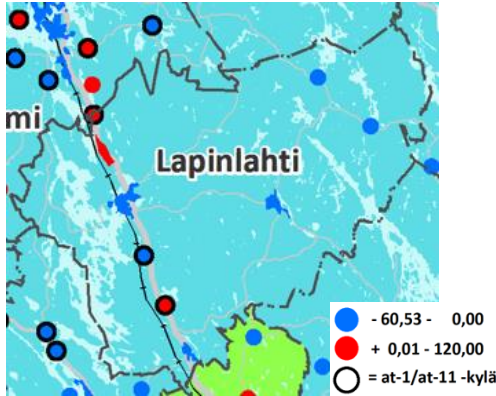
Kylä	Tunnus	Perustelut 2008-2011	Perustelut 2022
Haminalahti	AT2 11.057	YKR-kylä 2013	Valtakunnallinen ja maakunnallisen kulttuuriymp. Kasvava YKR-kylä (2020), taajaman läheinen vyöhyke. Osaksi Kuopion keskustaajaman kehittämisaluemerkintää
Kylmälahti	AT2 11.058		Rakenteeltaan hajautunut YKR-pienkylä (2020). Jätetään pois at-2
Lamperila	AT2 11.059		YKR-pienkylä (2020). Jätetään pois at-2
Leppäranta	AT2 11.060		YKR-pienkylä (2020). Jätetään pois at-2
Lähemäki	AT2 11.061		YKR-pienkylä (2020). Jätetään pois at-2
Niemisjärvi	AT2 11.062		YKR-pienkylä (2020). Jätetään pois at-2
Pihlaisenpää	AT2 11.063	YKR-kylä 2013	YKR-kylä (2020), voimakkaasti laajentunut kyläalue. Kytkeytyy Ritisenlahteen
Ritisenlahti	AT2 11.064	YKR-kylä 2013	YKR-kylä (2020), kytkeytynyt kyläverkostona Siltämäkeen
Salonkulma	AT2 11.065		YKR-pienkylä (2020). Jätetään pois at-2
Savulahti	AT2 11.066	YKR-kylä 2013	YKR-kylä (2020), kyläverkosto Vartialan kanssa.
Käpykangas	AT2 11.067	YKR-kylä 2013	YKR-kylä (2020), jätetään pois at-2
Siltämäki	AT2 11.068	YKR-kylä 2013	YKR-kylä (2020), kytkeytynyt kyläverkostona Pihlaisenpäähän
Vartiala	AT2 11.069	Vt9 Vaajasalon linjaus lyhentää nykyistä matkaa Kuopioon 12 km	YKR-kylä (2020). Vaajasalon linjaus jää pois. Vt9 kehittäminen. Muodostaa kyläverkoston Savulahden kanssa.
Kirnumäki	AT2 11.070	YKR-kylä 2013	YKR-kylä (2020). Kytkeytyy Vehmersalmen taajamaan. Jätetään pois at-2
Räsälä	AT2 11.071		YKR-pienkylä (2020). Jätetään pois at-2
Puutosmäki	AT2 11.072		YKR-kylä (2020). Jätetään pois at-2
Haapämäki	AT2 12.054		YKR-pienkylä (2020). Jätetään pois at-2
Haatala	AT2 12.055	Maaseudun kehittämisen kohdealueella	YKR-pienkylä (2020). Jätetään pois at-2
Kurolanlahti	AT2 12.056		ei ole YKR-pienkylä (2020). Jätetään pois at-2
Leinolanlahti	AT2 12.057		ei ole YKR-pienkylä (2020). Jätetään pois at-2
Pulkonkoski	AT2 12.058	YKR-kylä 2013	YKR-kylä (2020). Jätetään pois at-2
Tavinsalmi	AT2 12.059	Maaseudun kehittämisen kohdealueella	YKR-kylä (2020). Jätetään pois at-2
Airaksela	AT2 32.050	YKR-kylä 2013	YKR-kylien (2020) ketju. Jätetään pois at-2
Palonurmi	at-21 43.050	KSSK, YKR, väestö	YKR-pienkylä (2020). Jätetään pois at-2.
Haluna	at-21 43.054	KSSK, väestö, maakunnallisesti merk. kult.ymp.	YKR-pienkylä (2020). Valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue. Jätetään pois at-2
Pohjois-Sankimäki	at-21 43.059	YKR, maakunnallisesti merk. kult.ymp.	YKR-pienkylä (2020). Valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue. Jätetään pois at-2.

Lähtökohtaisesti voimassa olevien maakuntakaavojen AT-2-kylät jäävät pois Pohjois-Savon maakuntakaavasta 2040. AT-2 kyläalueille ei tunnisteta maakunnallisesti merkittävää kaavallisen kehittämisen tarvetta, joten suurin osa Kuopion nykyisistä maakuntakaavassa osoitetuista at-2 kylistä jätetään maakuntakaavasta pois.

Yhteenveto: Kyläverkko Kuopio (2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut 2022
Hirvilahti	AT 11.051	YKR-kylä (2020), väestö
Kaislastenlahti- (Rytty)	AT 11.052	Kaislastenlahti: YKR (2020), kylärakenne laajentunut huomattavasti 2000–2020, palvelut. Rytty: YKR (2020), kylärakenne laajentunut huomattavasti 2000–2020. Rytty on osa Kaislastenlahden merkintää
Vehmasmäki	AT 11.056	YKR-taajama, osoitetaan kylänä kytkeytyy Kurkimäkeen.
Ahkionlahti- Vianta	AT 12.051	YKR-kylä (2020), yhteinen merkintä; Ahkionlahti-Vianta, RKY-kanavat, valtakunnallisesti arvokas maisema-alue
Pajulahti	at 43.058	Osoitetaan uutena kylänä Pajulahti. YKR-kylä (2020), palvelut
Ritisenlahti (Pihlaisenpää, Siltamäki)	AT2 11.063	YKR-kylä (2020), voimakkaasti laajentunut kyläalue (2000–2020). Kytkeytyy Pihlaisenpäähän ja Siltamäkeen
Vartiala- Savulahti	AT2 11.069	YKR-kylä (2020). Vt9 kehittäminen. Muodostaa kyläverkoston Savulahden kanssa.
Säyneinen	xx.xxx	Ei ole enää YKR-taajama, vaan YKR-kylä (2020), ent. kuntakeskus, palveluja, osoitetaan maakuntakaavana

1.7 Lapinlahden kyläverkosto

AT1-Kyläverkko Lapinlahti (2011 - 2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut	Perustelut 2022
Mäntylahti	at11 24.054	YSMK, YKR, väestö, VT5 läheisyys	YKR-kylä, asukasmäärä pienentynyt tarkastelujaksolla (2010-2017), vt5 kehittämistarve, osayleiskaava olemassa rannoilla ja kylällä - ei kaavoitustarvetta? Jää pois maakuntakaavasta
Pajujärvi	at11 24.052	YSMK, YKR, väestö, VT5 läheisyys (Kuopion työssäkäyntialueen laajentuminen)	YKR-kylä, asukasmäärä kasvanut tarkasteluvälillä 2010-2017, vt5 kehittämistarve, ei ole yleiskaavaa – tarve? Jää pois maakuntakaavasta
Taipale	at11 24.051	YSMK, YKR-kylä, väestö, kyläalue ulottuu Lapinlahden ja lisälmen alueelle (ylikunnallinen), maakunnallisesti merk. kult.ymp., VT5 läheisyys	YKR-kylä, väestö kasvusuunnassa, vt5 kehittäminen, kyläalue ulottuu Lapinlahden ja lisälmen alueelle (ylikunnallinen yleiskaavatasoinen suunnittelutarve)

AT2-Kyläverkko Lapinlahti (2011)

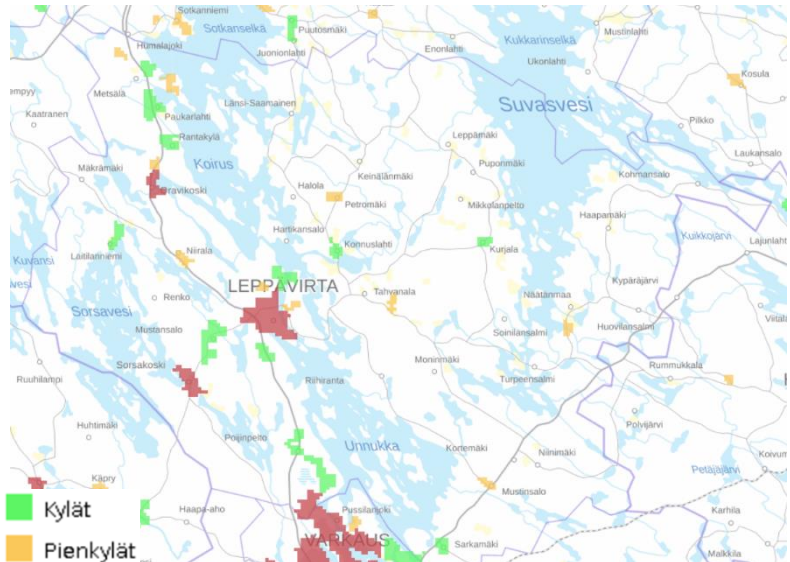
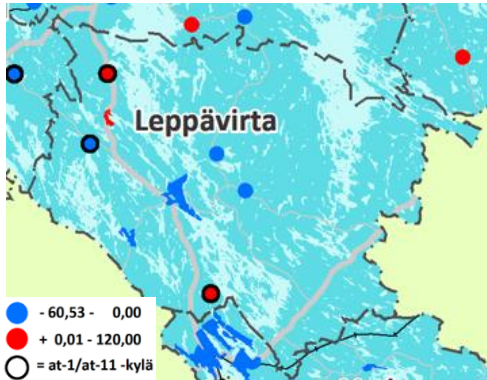
Kylä	Tunnus	Perustelut
Paloinen	at-21 27.052	YSMK, väestö
Korpinen	at-21 27.055	YKR-kylä, valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö

Lapinlahden taajama- ja kylärakenne keskittyy vt5:n tuntumaan. Taajamina Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2040 osoitetaan Lapinlahden ja Varpaisjärven kirkonkylien lisäksi Nerkoo ja Alapitkä. Vaikka Nerkoo on viimeisellä YKR-tarkasteluvälillä 2015-2020 pudonnut taajamasta kyläksi, on väestön määrä kasvanut mm. aluerakenneselvityksen tarkastelujaksolla (2010-2017). Nerkoon sijainti, palvelutaso ja väestöpohja ovat kuitenkin taajamaluokkaa. Alueella on yleiskaava, ja ohitustien suunnittelun myötä oletettavasti myös yleiskaavan tarkistamisen tarvetta.

Lapinlahden AT1-kylien kasvusuunta on Mäntylahtea lukuunottamatta ylöspäin. Yleiskaavallista, maakunnallista suunnittelutarvetta ei Pajujärvellä ja Mäntylahdella ole tunnistettu. Väestömäärältään kasvavalla Taipaleen kylällä on kuntarajan ylittävää suunnittelutarvetta. Alueelle laaditaan myös vt5:n kehittämisen yleissuunnitelmaa. Korpisen kylä on maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä.

AT2 -kylät, entisen Varpaisjärven alueella sijaitsevat Korpinen ja Paloinen, jäävät vähäisen maakunnallisen ohjaustarpeen vuoksi kategorisesti pois Pohjois-Savon maakuntakaavasta 2040. Paloinen ei yllä enää pienkyläksi.

1.8 Leppävirran kyläverkosto

AT1-Kyläverkko Leppävirta (2008 ja 2011)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Kotalahti-Laitilanniemi	at-11 52.064	YKR, VT5 parantaminen Kuopion työssäkäyntialueen laajeneminen
Paukarlahti	at1 52.053	YKR-kylä, valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, väestöpohja, VT5 läheisyys, työssäkäyntialueiden laajeneminen
Timola	at-11 52.060	YKR-taajama ja YKR-kylä, väestöpohja, Varkauden työssäkäyntialue

AT2-Kyläverkko Leppävirta (2011)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Konnuslahti	at-21 52.058	YKR-kylä, väestö
Mustinmäki	at-21 52.062	valtakunnallisesti arvokas maisema-alue

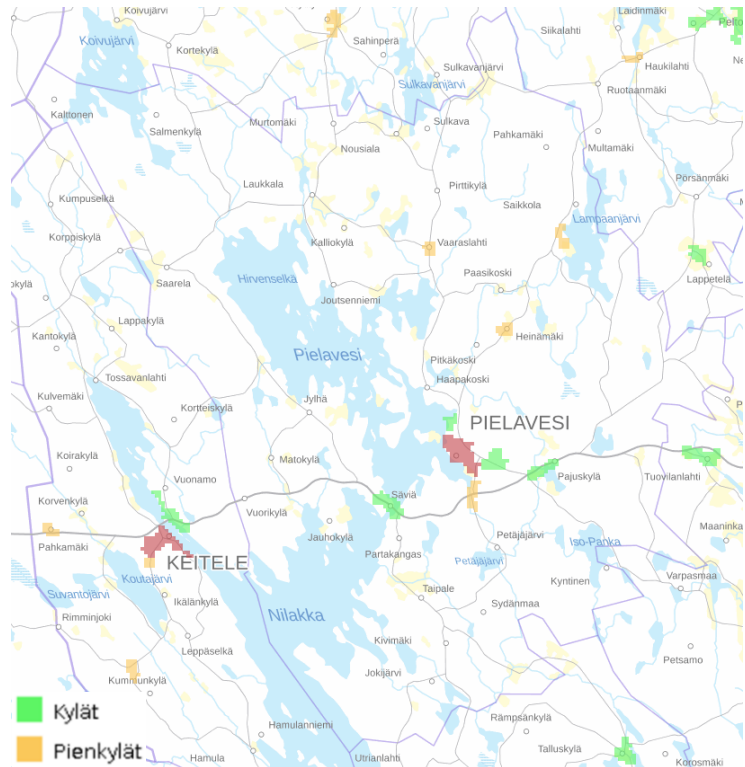
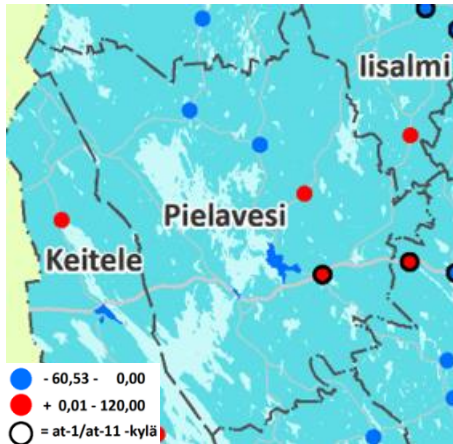
YKR-aineiston mukaan Leppävirran kylärakenne on vahvistunut ja keskittynyt koko 2000-luvun ajan vt5:n läheisyydessä niin Kuopion kuin Varkauden kuntarajan tuntumassa. Kotalahti-Laitilanniemen kyläalue supistunut ja asukasmäärä on vähentynyt. Mustinmäen ja Konnuslahden asukasmäärä on myös laskenut (Aluerakenneselvityksen tarkastelujaksolla 2010-2017). Taajamoituvat alueet ovat samalla laajentuneet.

Timolan kylä on elinvoimainen ja se on YKR-kylän statuksen lisäksi myös taajamoitunut Varkauden puoleisella osallaan. Paukarlahti on Kuopion työssäkäyntialuetta ja kasvaa elinvoimaisena Kuopion kuntarajan tuntumassa. Paukarlahti muodostuu usean kylän ja pienkylän (Paukarlahti, Pykärinkylä, Rantakylä ja Hyvärilänniemi) kokonaisuudesta. Maakunnallisesti merkittävänä kyläverkostona Leppävirralta osoitetaan Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2040 elinvoimaiset Timolan ja Paukarlahden kyläalueet.

Kyläverkko Leppävirta (2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Konnuslahti	at 52.058	YKR-kylä, monipuolinen palvelukylä
Paukarlahti	at 52.053	YKR-kylä ja pienkylä: Paukarlahti, Pykärinkylä, Rantakylä, Hyvärilänniemi. Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, väestön määrä kasvaa, VT5 parantaminen, Kuopion työssäkäyntialue
Timola	at 52.060	YKR-kylä, väestön määrä kasvussa, kyläyleiskaavatyö vireillä, Varkauden työssäkäyntialue

1.9 Pielaveden kyläverkosto

AT1-Kyläverkko Pielavesi (2011-2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut	Perustelut 2022
Pajuskylä	at-11 25.060	YKR-kylä, väestö	YKR-kylä (2020). Tiheä kylärakenne järvien välisillä kannaksilla ja Maaningantie on! Ei maakuntakaavaan.

AT2-Kyläverkko Pielavesi (2011)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Vaaraslahti	at-21 25.051	YSMK, YKR, väestö
Laukkala	at-21 25.053	YSMK, maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö
Heinämäki	at-21 25.055	YSMK, YKR, väestö, maakunnallisesti merk. kult. ymp

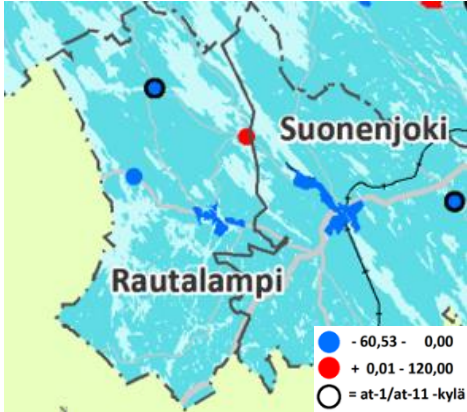
Voimassa olevan maakuntakaavan Pielaveden AT2 -kylästä, Heinämäki ja Vaaraslahti ovat YKR-pienkylä ja Laukkala jää alle sen statuksen. Kaikki Pielaveden AT2-kylät jäävät kategorisesti pois maakuntakaavasta 2040. Myöskään Pajuskylälle, vaikka siellä Heinämäen ohella on väestönkasvua tarkastelujaksolla 2010-2017, ei nähdä maakunnallisesti suunnittelun ohjaamisen tarvetta.

Nykyisen maakuntakaavan pieni taajama, Säviä, osoitetaan kylää kuvaavalla symbolilla, koska Säviä on YKR-aineistossa kylä. Lisäksi pienistä, tarkkarajaisista aluevarauksista ollaan siirtymässä yleispiirteisempään esitys- ja ohjaamistapaan. Säviän väestömäärä on säilynyt vielä vahvana.

Kyläverkko Pielavesi (2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Säviä	at1 25.061	YKR-kylä, väestö, valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, olemassa oleva infra. Vetovoimainen sijainti järvien välissä.

1.10 Rautalammin kyläverkosto

AT1-Kyläverkko Rautalampi (2011-2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut	Perustelut 2022
Kerkonkoski	at-11 33.050	YKR-kylä, valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, olemassa oleva infra, väestöpohja	YKR-kylä, olemassa oleva infra ja palvelut, kanava ja vesimatkailu. Väestö.

AT2-Kyläverkko Rautalampi (2011)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Pakarila	at-21 33.051	YKR, väestö
Vaajasalmi	at-21 33.052	Loma-asutuspainotteinen kyläalue Suonenjoen ja Rautalammin alueella

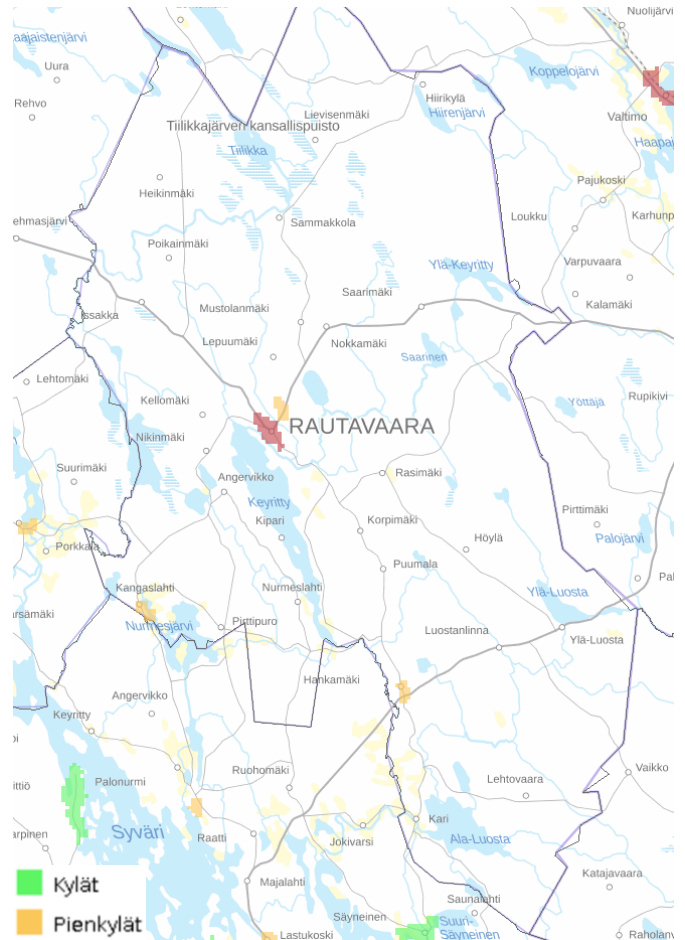
Rautalammin kylä- ja taajamarakenne on keskittynyt ja harventunut 2000-luvulla. YKR-seuranta-aineiston mukaan kyläasemansa on säilyttänyt Kerkonkoski. Kiesimän ja Pakarilan kylät eivät yllä enää pienkyliksi. Vaajasalmi on säilynyt pienkylänä. Kirkonkylän taajama on laajentunut ja levinnyt länteen kylänä.

Voimassa olevan maakuntakaavan Rautalamille osoitetuista taajamista ja kylistä tarkastelujaksolla 2010-2017 asukasmäärän pientä suhteellista kasvua oli ainoastaan Vaajasalmessa. Rautalamille osoitetut AT2 - kylät, Pakarila ja Vaajasalmi, jäävät kategorisesti pois maakuntakaavasta 2040. Kerkonkoski osoitetaan kylänä väestömäärän, palveluiden ja vesimatkailupotentiaalin vuoksi.

Yhteenveto: Kyläverkko Rautalampi (2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Kerkonkoski	at 33.050	YKR-kylä, olemassa oleva infra ja palvelut, kanava ja vesimatkailu. Väestö.

1.11 Rautavaaran kyläverkosto

AT2-Kyläverkko Rautavaara (2011)

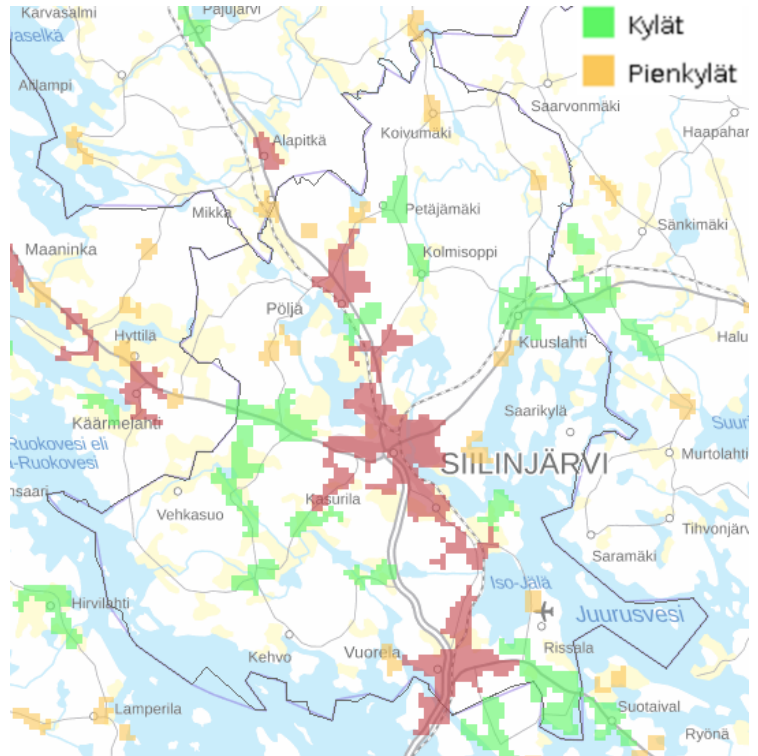
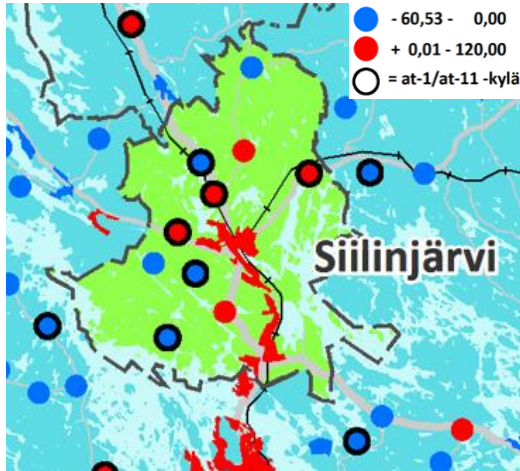
Kylä	Tunnus	Perustelut
Ala-Luosta	at-21 44.054	KSSK, YKR, maakunnallisesti merkittävä kulttuuriymp. (Karin kulttuurimaisema)
Kangaslahti	at-21 44.053	KSSK, YKR, väestö

Rautavaaran kylärakenne on harventunut 2000-luvulla. YKR-seuranta-aineiston mukaan pienkylinä ovat säilyneet vain Kangaslahti ja Kuopiontiehen tukeutuva Hankamäki. 2000-luvun alussa pienkyliä olivat vielä Rasimäki, Höylä, Ylä-Luosta ja Kiparia vastapäätä Keyrityn rannalla sijaitsevat kylät.

Ala-Luostan kylä on osoitettu maakuntakaavassa mm. maisemallisella perusteella, vaikka se ei ole täyttänyt YKR-pienkylän kriteeriä. Uusimmassa maakunnallisesti merkittävien maisemien päivitysinventoinnissa (FCG, Riikka Gehr, 2017) Karin kulttuurimaisema on arvotettu enää paikallisesti merkittäväksi, eikä sitä osoiteta maakuntakaavassa.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa Rautavaaralle osoitetuista kylistä ja taajamasta tarkastelujaksolla 2010-2017 asukasmäärä oli kaikissa vähenevä. Rautavaaran AT2 -kylät jäivät kategorisesti pois maakuntakaavasta 2040.

1.12 Siilinjärven kyläverkosto

AT- ja AT1 -kylät, Siilinjärvi (Kuopion seudun maakuntakaava 2008 - 2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut (2008)	Perustelut 2022
Pöljä	AT1 13.050	YKR-taajama	YKR-taajama 2020, kyläyleiskaavan tarve, maakunnallisesti merkittävä sijainti vt5, Savonrata
Kuuslahti	AT1 13.051	YKR-taajama	YKR-kylä, kyläyleiskaava olemassa, vahva väestökehitys
Hamula	AT1 13.054		YKR-kylä, kyläyleiskaava olemassa, vahva väestökehitys, palveluja
Kehvo	AT1 13.055		Ei yllä enää YKR-pienkyläksi, koulu.
Kumpunen	AT1 13.056	YKR-taajama	YKR- taajama, kyläyleiskaava olemassa, vahva väestökehitys
Aappola	AT1 13.057	YKR-taajama	YKR-taajama+kylä (2020). Väestö kasvaa. Kytkeytyy kehitettävään taajama-alueeseen, joten ei osoiteta kylämerkinnällä.

AT2 -kylät, Siilinjärvi (Kuopion seudun maakuntakaava 2008 - 2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut	Perustelut 2022
Kolmisoppi	AT2 13.052	YKR-kylä	YKR-kylä, Yaran läheisyys
Koivumäki	AT2 13.058	YKR-kylä	YKR-pienkylä, Yaran läheisyys
Koivusaari	AT2 13.059		Voimakkaasti kasvava/kasvanut kylänauhojen alue, rantayleiskaava on
Räimä	AT2 13.060	YKR-kylä	YKR-kylä, rantayleiskaava on, PSMK2040 monipuolinen palvelutaajaman reservi

Siilinjärven kylä- ja taajamarakenne on levittäytynyt laajasti lähes koko kunnan alueelle. Siilinjärvi olikin seurantajaksolla 2010-2017 (Aluerakenneselvitys, Pohjois-Savon liitto, 2020) ainoa Pohjois-Savon kunta,

jonka taajamien ulkopuolisella alueella asukasmäärä kasvoi. Maaseutualueen vetovoima asumisen alueena on viimevuosina laskenut yleisen trendin mukaan.

Voimassa olevan maakuntakaavan kylärakenne on Kuopion seudun maakuntakaavasta vuodelta 2008. Siilinjärven kyläalueiden yleiskaavoitus on edennyt 2000-luvulla. Hamula-Kumpusen kyläkaava on edelläkävijä maakunnan kyläyleiskaavojen joukossa. Kumpunen on määritelty YKR-seurannassa taajamaksi. Kuuslahteen on myös laadittu yleiskaava ja Kuuslahden usean pienkylän rakenne onkin tiivistynyt yhtenäiseksi YKR-kylärakenteeksi (YKR-aineisto 2015-2020). Pöljän YKR-taajamaksi luokiteltavalta alueelta yleiskaava puuttuu. Rantayleiskaava on laadittu myös Siilinjärven lounaisosiin, mutta kyläalueita ei sielläkään ole kattavasti kaavoitettu. Alueen rakenne on harventunut Kehvon alueella, eikä Kehvo yllä enää pienkyläksi. Sen sijaan kylärakenne on laajentunut ja vahvistunut Monnin, Koivusaaren ja Haasioharjun kyläalueilla.

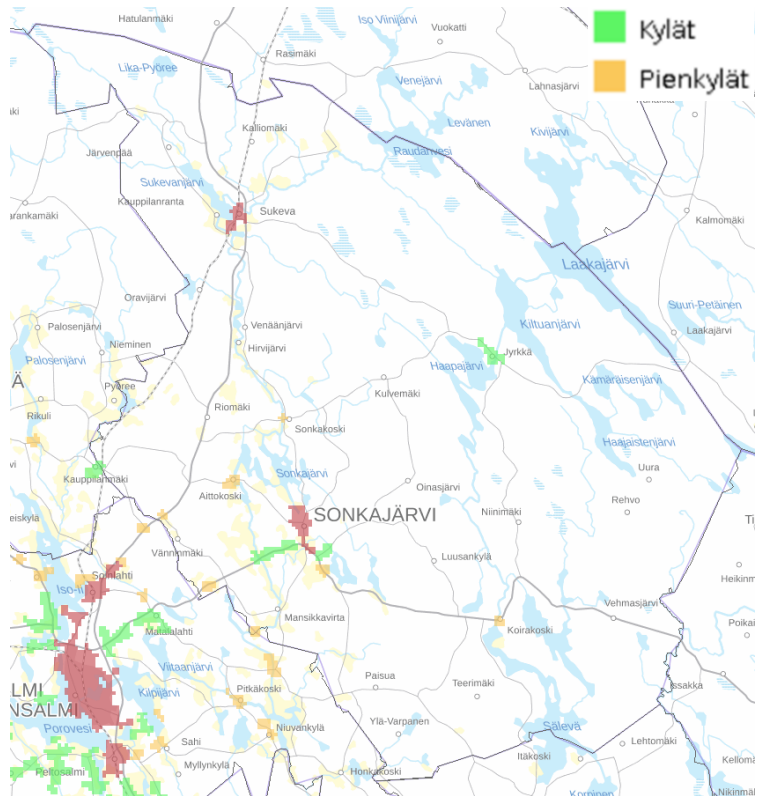
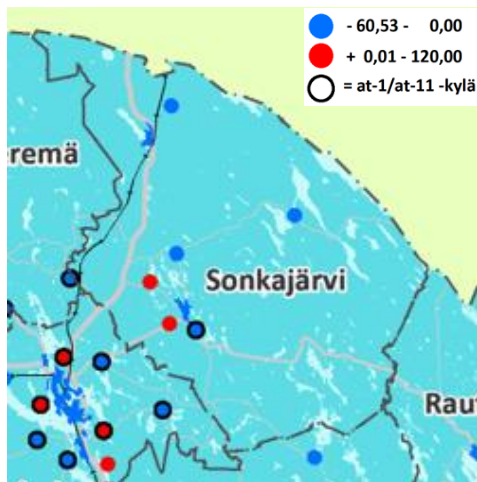
Lähtökohtaisesti voimassa olevien maakuntakaavojen AT-2 -kylät eli kyläalueet, joille ei tunnisteta kaavallisen kehittämisen tarvetta, jäävät pois Pohjois-Savon maakuntakaavasta 2040. Tällä perusteella Siilinjärveltä ei osoiteta Kolmisopen, Koivumäen ja Koivusaaren kyliä.

AT-1 -kylistä jää pois Kehvo. Aappola taas kytkeytyy kehitettävään taajama-alueeseen. Räimän AT-1 -kylä on nostettu tulevaisuuden taajamareserviksi sen hyvän saavutettavuuden vuoksi.

Kyläverkosto Siilinjärvi (2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Kumpunen	at 13.056	YKR- taajama, kyläyleiskaava olemassa, vahva väestökehitys
Kuuslahti	at 13.051	YKR-kylä, kyläyleiskaava olemassa, vahva väestökehitys
Hamula	at 13.054	YKR-kylä, kyläyleiskaava olemassa, vahva väestökehitys, palveluja
Pöljä	at 13.050	YKR-taajama 2020, kyläyleiskaavan tarve, maakunnallisesti merkittävä sijainti vt5, Savonrata

1.13 Sonkajärven kyläverkosto

AT1-Kyläverkko Sonkajärvi (2011-2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut	Perustelut 2022
Harvankylä	at1 26.059	YKR-kylä, väestö	YKR-kylä+pienkylä, sijoittuu lähelle Sonkajärven taajamaa, kehittäminen kytkeytyy kirkonkylän kaavalliseen kehittämiseen, joten jää pois mkk

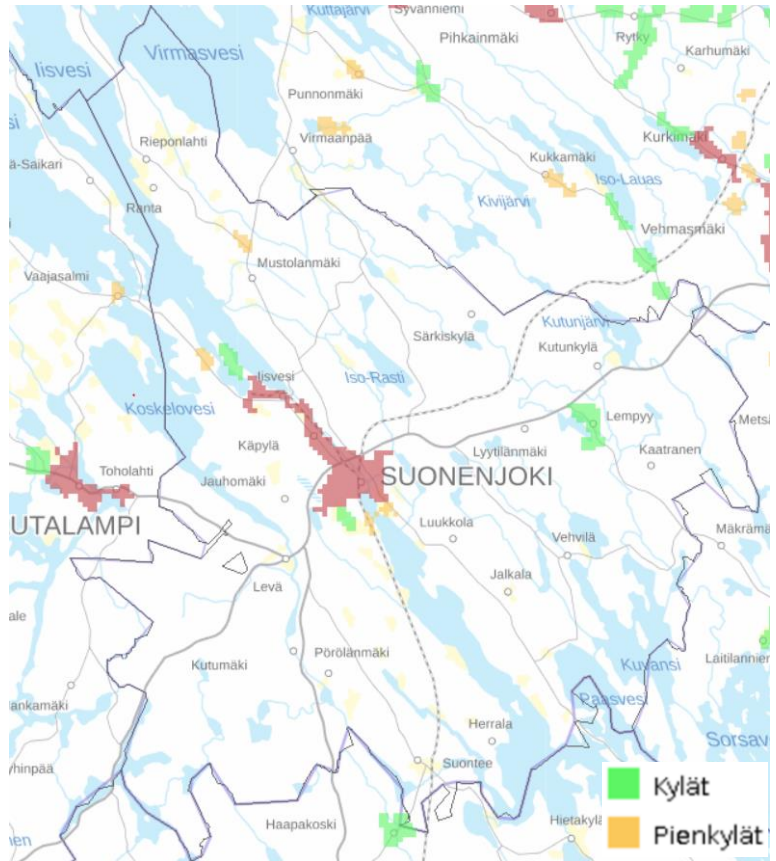
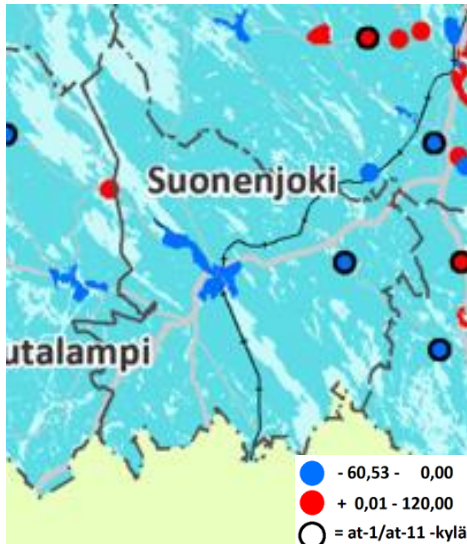
AT2-Kyläverkko Sonkajärvi (2011-2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Aittokoski	at2 26.050	YSMK, YKR-kylä, väestöpohja, lisalmen työssäkäyntialue
Jyrkkä	at2 26.053	YSMK, YKR-kylä, valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö. olemassa oleva infra
Kalliokoski-Kalliomäki	at2 26.052	YSMK, valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, olemassa oleva infra
Savonvirta	at2 26.058	YSMK, 2xYKR-pienkylä, kantatie 87 (rakenteen ohjaaminen ja tiivistäminen), olemassa oleva infra, lisalmen työssäkäyntialue
Sonkakoski	at2 26.054	YSMK, YKR, väestö, maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö

Sonkajärven kylärakenne on hajanainen. Pienkylät sijoittuvat etäälle toisistaan, ja vastaavasti kirkonkylän taajaman lähialueelle on syntynyt kylien ja pienkylien nauhamainen rakenne. Harvankylä sijoittuu lähelle Sonkajärven taajama-aluetta ja sen kehittäminen kytkeytyy kirkonkylän kaavalliseen kehittämiseen. Siksi Harvankylääkään ei osoiteta jatkossa maakuntakaavassa.

Vielä 2000-luvun alussa Sukevan taajaman läheisyydessä oli lukuisia YKR-pienkyliä. Nyt kylärakenne on siellä taantunut, eikä kylärakennetta enää muodostu YKR-kriteereillä. Lähtökohtaisesti voimassa olevien maakuntakaavojen AT-2 -kylät eli kyläalueet, joille ei tunnisteta kaavallisen kehittämisen tarvetta, jäävät pois Pohjois-Savon maakuntakaavasta 2040. Tällä perusteella Sonkajärveltä ei osoiteta Aittokosken, Jyrkän, Kalliokoski-Kalliomäen, Savonvirran ja Sonkakosken kyliä. Jyrkkä on YKR-kylä, mutta sen kehittäminen tapahtuu matkailua kehittämällä, alueen kulttuuriympäristön arvoja hyödyntäen ja säilyttäen.

1.14 Suonenjoen kyläverkosto

AT1-Kyläverkko Suonenjoki (2011)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Lempyy	at1 31.051	YKR-kylä, väestöpohja

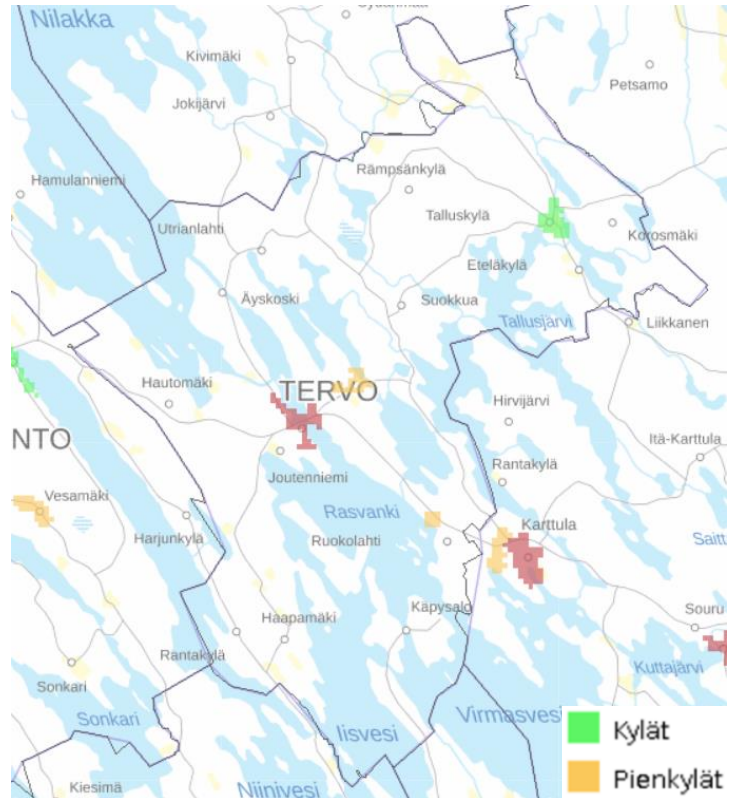
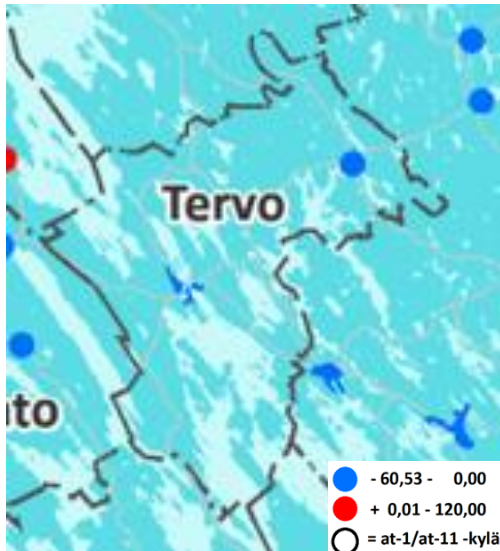
Suonenjoen kylä- ja taajamarakenteen selkeä ydin on keskustaajaman ja lisveden taajama- ja kylärakenteen muodostama kokonaisuus. Voimassa olevassa maakuntakaavassa on osoitettu ainoastaan yksi kylä, Lempyy. Kylän asukasmäärä on tarkastelujaksolla vähentynyt ja asukasmäärältään Lempyy on yksi pienimmistä maakuntakaavassa osoitettavista kylistä. 2000-luvun alussa pienkyliä on ollut vielä Mustolanmäki ja Salminen.

Vaikka Lempyyn asukasmäärä on pienentynyt tarkastelujaksolla, pidetään se mukana maakuntakaavan kyläverkostossa. Lempyyn alueella on voimassa yleiskaava ja rakennuspaikkoja on reservissä.

Kyläverkko Suonenjoki (2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Lempyy	at1 31.051	YKR-kylä, väestöpohja, yleiskaava olemassa, palvelut

1.15 Tervon kyläverkosto

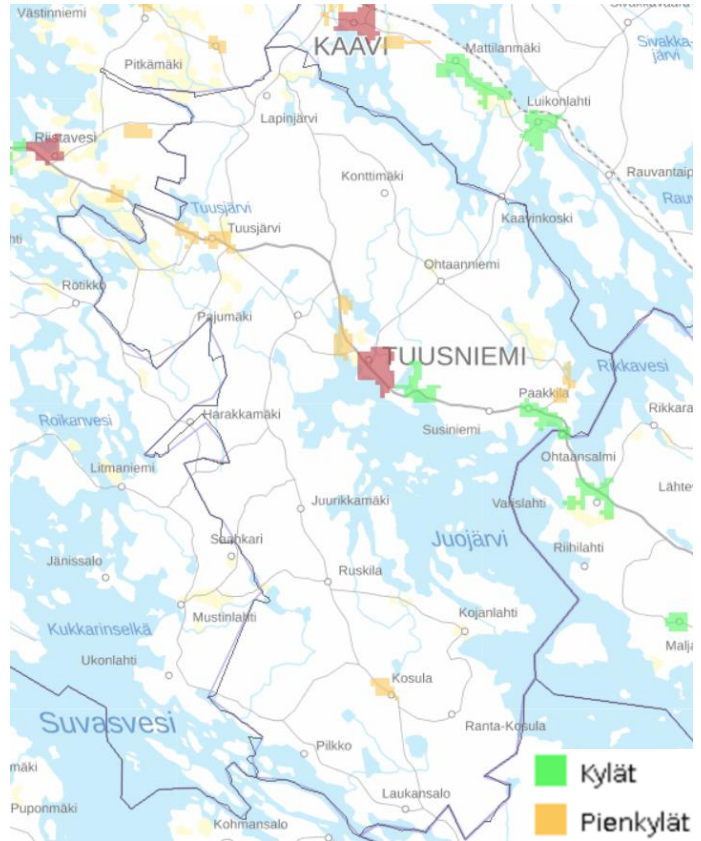
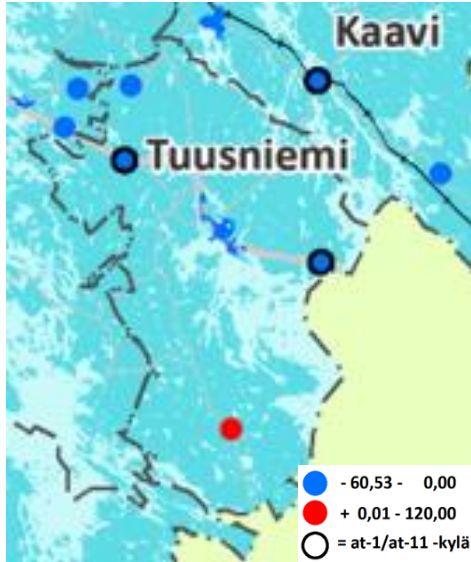
AT2-Kyläverkko Tervo (2011)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Talluskylä	at2 34.050	YKR-kylä, maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö

Tervossa asukasmäärä on ollut tarkastelujaksolla 2010-2017 laskusuunnassa.

Lähtökohtaisesti voimassa olevien maakuntakaavojen AT-2 -kylät jäävät pois maakuntakaavasta. AT-2 kyläalueille ei tunnisteta kaavallisen kehittämisen tarvetta, ja ne jäävät pois Pohjois-Savon maakuntakaavasta 2040. Tällä perusteella Tervon Talluskylää ei osoiteta. Talluskylä on säilyttänyt YKR-kylän määritelmän ja siellä on maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä. Yleiskaavaa siellä ei kuitenkaan ole.

1.16 Tuusniemen kyläverkosto

AT1-Kyläverkko Tuusniemi (2011-2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut	Perustelut 2022
Paakkila	at-11 45.052	KSSK, YKR-kylä, väestö, VT9	YKR-kylä, väestö, yleiskaava olemassa.
Tuusjärvi	at-11 45.050	KSSK, YKR-pienkylä, väestö, VT9 kehittäminen + Kuopion työssäkäyntialueen laajeneminen (rakenteen ohjaaminen), Finnforestin taimitarha	YKR-pienkylä, väestömäärä pieni, yritystoimintaa, vt9 kehittäminen -> tiesuunnitelmat. Kuopion työssäkäyntialue. Yleiskaava olemassa

Tuusniemen kylä- ja taajamarakenne on keskittynyt vt9 varrelle nauhamaisena. Valtatien vaikutusalueen ulkopuolella on säilynyt Kosulan pienkylä, joka sekin on hiipunut viimeisen 20 v aikana. Kosulan väestönkasvu oli kuitenkin positiivista tarkastelujankohdalla 2010-2017. Kunnan luoteisosassa sijaitseva Laukka-aho ei yllä enää pienkyläksi.

Kirkonkylän taajamaan kytkeytyy kylämäisiä alueita, joiden suunnittelu tapahtuu voimassa olevalla yleiskaavalla. Tuusniemellä yleiskaavat kattavat muutenkin hyvin koko kunnan alueen.

AT2-Kyläverkko Tuusniemi (2011)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Kosula	at-21 45.053	KSSK, YKR-pienkylä, väestö, viemärointi suunnitteilla
Laukka-Aho	at-21 45.054	KSSK, YKR-pienkylä, väestö, VT9 kehittäminen/Kuopion tk-alue, suunniteltu viemäri

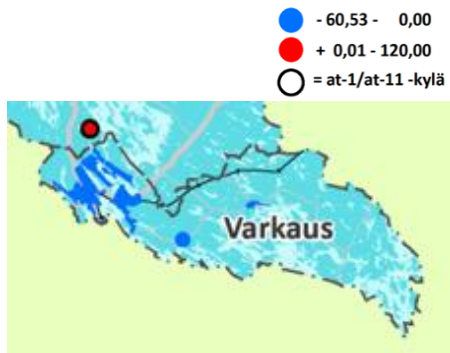
Lähtökohtaisesti voimassa olevien maakuntakaavojen AT-2 -kylät jäävät pois Pohjois-Savon maakuntakaavasta 2040. AT-2 kyläalueille ei tunnisteta kaavallisen kehittämisen tarvetta. Tällä perusteella Tuusniemen Kosulaa ja Laukka-Ahoa ei osoiteta.

Tuusjärvi on YKR-pienkylä ja Paakkila on yhä säilyttänyt YKR-kylästatuksensa. Kummankin kylän alueella on voimassa olevat yleiskaavat. Väestömäärä on suhteellisen pieni ja laskusuunnassa kummankin kylän alueella.

Kyläverkko Tuusniemi (2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Tuusjärvi	at 45.050	YKR-pienkylä, väestömäärä pieni, yritystoimintaa, vt9 kehittäminen -> tiesuunnitelmat. Kuopion työssäkäyntialuetta. Yleiskaava olemassa

1.17 Varkauden kyläverkosto

AT2-Kyläverkko Varkaus (2011)

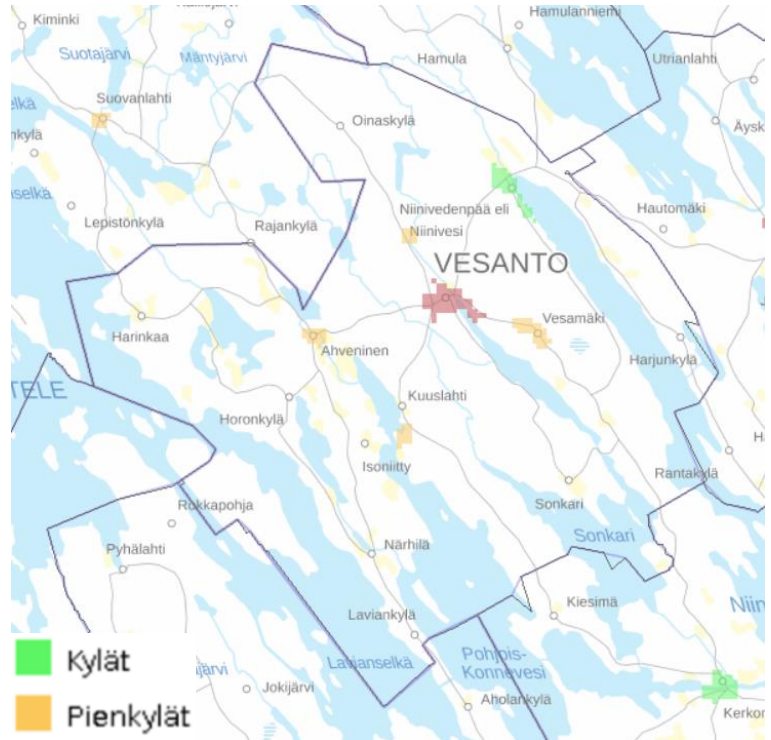
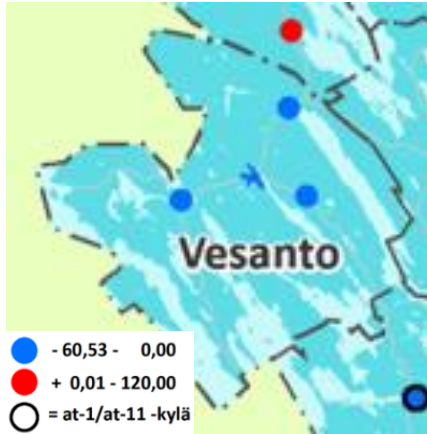
Kylä	Tunnus	Perustelut
Harjuranta	at2 51.052	YKR-kylä, väestöpohja

Taajama-aste kuvaa sitä, kuinka suuri osa tarkasteltavan alueen (kunnan) väestöstä asuu taajamissa. Varkaus on maakunnan kunnista kärkipäässä tarkasteltaessa asemakaava-alueella asuvien asukkaiden määrää. Varkauden asukkaista merkittävä osa eli 86,3 % asuu asemakaavoitetulla alueella.

Varkauden keskustan YKR-taajamarakenne ulottuu myös naapurikuntien puolelle Timolassa ja Kuvansissa. Kylä- ja pienkyläalueita sijoittuu keskustaajaman läheisyyteen, mutta kylien merkitys jää paikalliseksi. Kangaslammin pieni taajama ja sen läheinen pienkylä on keskustaajaman vastapari ja se osoitetaan maakuntakaavassa taajamana.

Lähtökohtaisesti voimassa olevien maakuntakaavojen AT-2-kylät jäävät pois Pohjois-Savon maakuntakaavasta 2040. AT-2 kyläalueille ei tunnisteta kaavallisen kehittämisen tarvetta, joten Varkauden Harjuranta jätetään maakuntakaavasta pois.

1.18 Vesannon kyläverkosto

AT2-Kyläverkko Vesanto (2011)

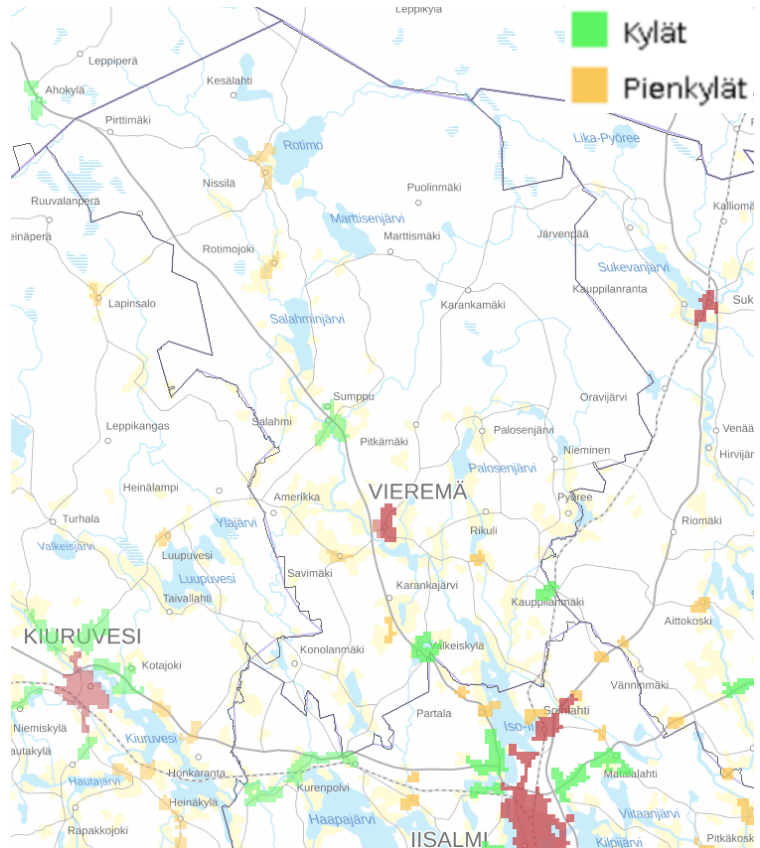
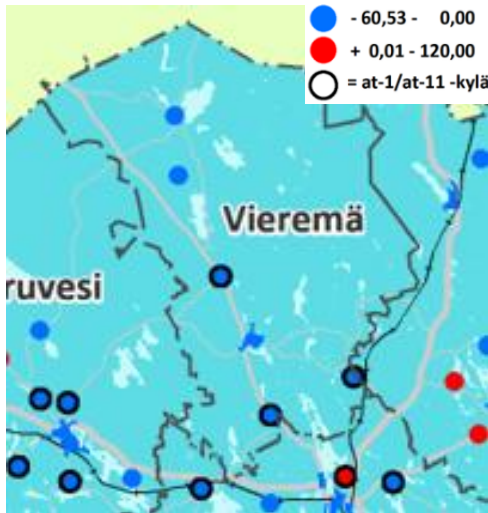
Kylä	Tunnus	Perustelut
Niinivesi	at-21 35.053	SSSK, YKR, väestö
Ahveninen	at-21 35.054	SSSK, YKR, väestö
Vesämäki	at-21 35.055	YKR, väestö

Vesannolla ei voimassa olevissa maakuntakaavoissa ole osoitettu at-1-kylä.

Vesannon kylärakenne on harventunut viimeisen 20 v aikana. Närhilä ja Vesijärvi eivät enää yllä YKR-pienkyläksi. Nykyinen kylärakenne sijoittunut keskustaajaman ympärille noin 5-7 km etäisyydelle. Pääosa kylästä on pienkylä (Vesämäki, Laajanlahden rannan asutus, Ahveninen ja Koskenkylä). Vesämäki on taantunut kylästä pienkyläksi. Niinivesi on säilyttänyt YKR-kylän määritelmän.

Lähtökohtaisesti voimassa olevien maakuntakaavojen AT-2-kylät jäävät pois Pohjois-Savon maakuntakaavasta 2040. AT-2 kyläalueille ei tunnusteta kaavallisen kehittämisen tarvetta, joten Vesannon Niinivesi, Ahveninen ja Vesämäki jätetään maakuntakaavasta pois. Vesannolle ei osoiteta maakunnallisesti merkittävää kyläverkostoa.

1.19 Vieremän kyläverkosto

AT1-Kyläverkko Vieremä (2011-2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut	Perustelut 2022
Salahmi	at-11 28.050	YSMK, YKR-kylä, väestöpohja, valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, kantatie 88 (rakenteen ohjaaminen)	YKR-kylä, väestöpohja, Savon järvimalmiruukit -RKY-kohde eli valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö ja maakunnallisesti merkittävä maisema-alue, kantatie 88 (rakenteen ohjaaminen), maa-ainesten otto.
Valkeiskylä	at-11 28.051	YSMK, YKR-kylä, väestöpohja, olemassa oleva infra, kantatie 88 (rakenteen ohjaaminen)	YKR-kylä, väestöpohja, olemassa oleva infra, kantatie 88 (rakenteen ohjaaminen). Iiranta-Karankajärven maakunnallinen maisema-alue. Maa-ainesten otto
Kauppilanmäki	at-11 28.054	YSMK, YKR-kylä, maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö	YKR-kylä, on yleiskaava. Maakunnallisesti arvokas maisema-alue, rautatie ja kuormaustaikka. Kuormaustaikkaan ei liity maakunnallisia kehittämistarpeita. Jää pois maakuntakaavasta

Kuten muuallakin, Vieremän kyläverkosto on harventunut ja keskittynyt viimeisen 20 v aikana. Savimäki ja Nissilä eivät enää yllä YKR-kyliksi vaan ovat pienkyliä. Amerikan, Pöytämäen ja salmisen alueet eivät enää yllä pienkyliksi. YKR-kylästatuksen ovat säilyttäneet Salahmi, Kauppilanmäki ja Valkeiskylä.

AT2-Kyläverkko Vieremä (2011)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Nissilä	at21 28.052	YSMK, YKR, väestö, maakunnallisesti merk. kulttuuriympäristö
Rotimojoki	at21 28.055	YKR, väestö

Lähtökohtaisesti voimassa olevien maakuntakaavojen AT-2-kylät jäävät pois Pohjois-Savon maakuntakaavasta 2040. AT-2 kyläalueille ei tunnisteta kaavallisen kehittämisen tarvetta, joten Vieremän Nissilä ja Rotimojoki jätetään maakuntakaavasta pois.

Valkeiskylällä ja Kauppilanmäellä on voimassa yleiskaavat. Kauppilanmäellä on maakunnallisesti arvokas maisema-alue sekä rautatie ja kuormauspaikka. Kuormauspaikkaan ei liity maakunnallisia kehittämistarpeita, joten Kauppilanmäen osoittaminen maakuntakaavassa ei ole tarpeen.

Salahmi ja Valkeiskylä sijoittuvat kantatien varteen, mikä voi lisätä suunnittelun tarvetta. Valkeiskylä kuuluu Iiranta-Karankajärven maakunnallisesti merkittävään maisema-alueeseen ja Salahmilla on Savon järvimalmiruukkien valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö ja maakunnallisesti merkittävä maisema-alue. Salahmilla on tunnistettu yleiskaavoituksen tarve. Kummankin kylän läheisyydessä on maa-ainestenottoa.

Yhteenveto: Kyläverkko Vieremä (2022)

Kylä	Tunnus	Perustelut
Salahmi	at1 28.050	YKR-kylä, väestöpohja, Savon järvimalmiruukit -RKY-kohde eli valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö ja maakunnallisesti merkittävä maisema-alue, kantatie 88 (rakenteen ohjaaminen), maa-ainesten otto.
Valkeiskylä	at1 28.051	YKR-kylä, väestöpohja, olemassa oleva infra, kantatie 88 (rakenteen ohjaaminen). Iiranta-Karankajärven maakunnallinen maisema-alue. Maa-ainesten otto

2 Johtopäätökset Pohjois-Savon kyläverkostosta

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen ehdotuksen kaavakartalla osoitetaan tämän selvityksen perusteella 27 kylää, joilla on merkitystä osana maakunnan aluerakennetta. Maakunnallisessa kyläverkostossa on toteutunut yleiskaavatasoinen suunnittelua tai sille on olemassa tarvetta. Alla on luettelo (yhteenvedo) kaavaehdotuksessa osoitettavista kylistä perusteluineen ja asukasmäärineen.

	Tunnus	Kylä	Kunta	Lisätietoja (perustelut 2022)	väestö 2021
1.	at 21.050	Runni	Iisalmi	YKR, väestö, suunniteltu viemäroitäväksi, ko. kyläalueiden muodostama yhtenäinen rakenne, ms. keh.kohdealue, valt. ja maakun. kult.ymp. arvot	144
2.	at 21.062	Peltoniemi-Nerohvirta	Iisalmi	YKR, väestö, suunniteltu viemäroitäväksi, ko. kyläalueiden muodostama yhtenäinen rakenne, valtakunnallisesti merk. kult.ymp.	107
3.	at 42.050	Luikonlahti-Mattilanmäki	Kaavi	KSSK, YKR, väestö, viemärointi, ko. kyläalueiden muodostama rakenne	111
4.	at 23.064	Koskenjoki-Haapakumpu	Kiuruvesi	YKR, väestö, kyläalueiden muodostama yhtenäinen rakenne	89
5.	at 23.054	Niemiskylä	Kiuruvesi	YSMK, YKR, väestö, maakunnallisesti merk. kult.ymp.	49
6.	at 11.051	Hirvilahti	Kuopio	YKR-kylä (2020), väestö	122
7.	at 11.052	Kaislastenlahti-(Rytty)	Kuopio	Kaislastenlahti: YKR (2020), kylärakenne laajentunut huomattavasti 2000-2020, palvelut. Rytty: YKR (2020), kylärakenne laajentunut huomattavasti 2000-2020. Rytty on osa Kaislastenlahden merkintää	572
8.	at 11.056	Vehmasmäki	Kuopio	YKR-taajama, osoitetaan kylänä kytkeytyy Kurkimäkeen.	528
9.	at 12.051	Ahkionlahti-Vianta	Kuopio	YKR-kylä (2020), yhteinen merkintä; Ahkionlahti-Vianta, RKY-kanavat, valtakunnallisesti arvokas maisema-alue	84
10.	at 43.058	Pajulahti	Kuopio	Osoitetaan uutena kylänä Pajulahti (entinen Mansikkamäki-Haapamäki-Mustalahti). YKR-kylä (2020), palvelut	152
11.	at 11.064	Ritisenlahti (Pihlaisenpää, Siltämäki)	Kuopio	YKR-kylä (2020), voimakkaasti laajentunut kyläalue (2000-2020). Kytkeytyy Pihlaisenpäähän ja Siltämäkeen	334
12.	at 11.069	Vartiala-(Savulahti)	Kuopio	YKR-kylä (2020). Vt9 kehittäminen. Muodostaa kyläverkoston Savulahden kanssa.	152
13.	at 11.xxx	Säyneinen	Kuopio	Ei ole enää YKR-taajama, vaan YKR-kylä (2020), ent. kuntakeskus, palveluja, osoitetaan maakuntakaavana	186

14.	at 24.051	Taipale	Lapinlahti	YKR-kylä, väestö kasvusuunnassa, vt5 kehittäminen, kyläalue ulottuu Lapinlahden ja Iisalmen alueelle (ylikunnallinen yleiskaavatasoinen suunnittelutarve)	111
15.	at 52.053	Paukarlahden kylä	Leppävirta	YKR-kylä ja pienkylä: Paukarlahti, Pykärinkylä, Rantakylä, Hyvärilänniemi. Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, väestön määrä kasvaa, VT5 parantaminen, Kuopion työssäkäyntialue	129
16.	at 52.060	Timola	Leppävirta	YKR-kylä, väestön määrä kasvussa, kyläyleiskaavatyö vireillä, Varkauden työssäkäyntialue	172
17.	at 52.058	Konnuslahti	Leppävirta	YKR-kylä, monipuolinen palvelukylä	57
18.	at 25.xxx	Säviä	Pielavesi	YKR-kylä, väestö, valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, olemassa oleva infra. Vetovoimainen sijainti järvien välissä.	131
19.	at 33.050	Kerkonkoski	Rautalampi	YKR-kylä, olemassa oleva infra ja palvelut, kanava ja vesimatkailu. Väestö.	90
20.	at 13.xxx	Kumpunen	Siilinjärvi	YKR- taajama, kyläyleiskaava olemassa, vahva väestökehitys	447
21.	at 13.051	Kuuslahti	Siilinjärvi	YKR-kylä, kyläyleiskaava olemassa, vahva väestökehitys	335
22.	at 13.054	Hamula	Siilinjärvi	YKR-kylä, kyläyleiskaava olemassa, vahva väestökehitys, palveluja	270
23.	at 13.050	Pöljä	Siilinjärvi	YKR-taajama 2020, kyläyleiskaavan tarve, maakunnallisesti merkittävä sijainti vt5, Savonrata	391
24.	at 31.051	Lempyy	Suonenjoki	YKR-kylä, väestöpohja, yleiskaava olemassa, palvelut	123
25.	at 40.050	Tuusjärvi	Tuusniemi	YKR-pienkylä, väestömäärä pieni, yritystoimintaa, vt9 kehittäminen -> tiesuunnitelmat. Kuopion työssäkäyntialuetta. Yleiskaava olemassa	48
26.	at 28.050	Salahmi	Vieremä	YKR-kylä, väestöpohja, Savon järvimalmiruukit -RKY-kohde eli valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö ja maakunnallisesti merkittävä maisema-alue, kantatie 88 (rakenteen ohjaaminen), maa-ainesten otto.	107
27.	at 28.051	Valkeiskylä	Vieremä	YKR-kylä, väestöpohja, olemassa oleva infra, kantatie 88 (rakenteen ohjaaminen). Iiranta-Karankajärven maakunnallinen maisema-alue. Maa-ainesten otto	96

Maakunnallinen kyläverkosto (2022) on tiheimmillään asukastiheydeltä tiiviimmillä maaseutualueilla ja isojen taajamien ja maakunnan keskustaajaman tuntumassa. Tässä ristiriidan muodostaa se, että luonnosvaiheen palautteessa kaupunkimaiset kunnan eivät nähneet tarvetta kyläverkoston osoittamiseen juuri lainkaan ja sen sijaan pienet maaseutukunnat toivoivat tiheään kyläverkoston osoittamista omilla alueillaan.

Tarkastelu maakunnallisesta kyläverkostosta on nyt tehty aikaisempiin maakuntakaavan vaiheisiin nähden yhteismitallisin kriteerein koko Pohjois-Savon alueelta. Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen kaavakartalla osoitettavaa kyläverkostoa täydentää edelleen pohjakarttamerkintänä YKR-aineiston mukainen kyläverkosto.

Palveluverkoston näkökulmasta esimerkiksi kylille nykyisin sijoittuvat koulut eivät ole ohjanneet maakuntakaavaehdotuksen ratkaisuja. Kouluverkostot ja niiden kehittäminen ovat tyypillisesti kuntien omassa päätäntävallassa.

Seuraavan sivun teemakartta kokoaa yhteen maakunnan aluerakenteen osia erikokoisten taajamien, kylien ja muiden toimintojen kuten työpaikkojen, teollisuuden ja matkailun osalta. Vertailun vuoksi nykyisin voimassa olevien maakuntakaavojen kyläverkosto näkyy värittöminä at-symboleina. Kaavaehdotuksessa kylille tullaan osoittamaan seuraava merkintä ja suunnittelumääräys (alustava määräys 31.10:2022):

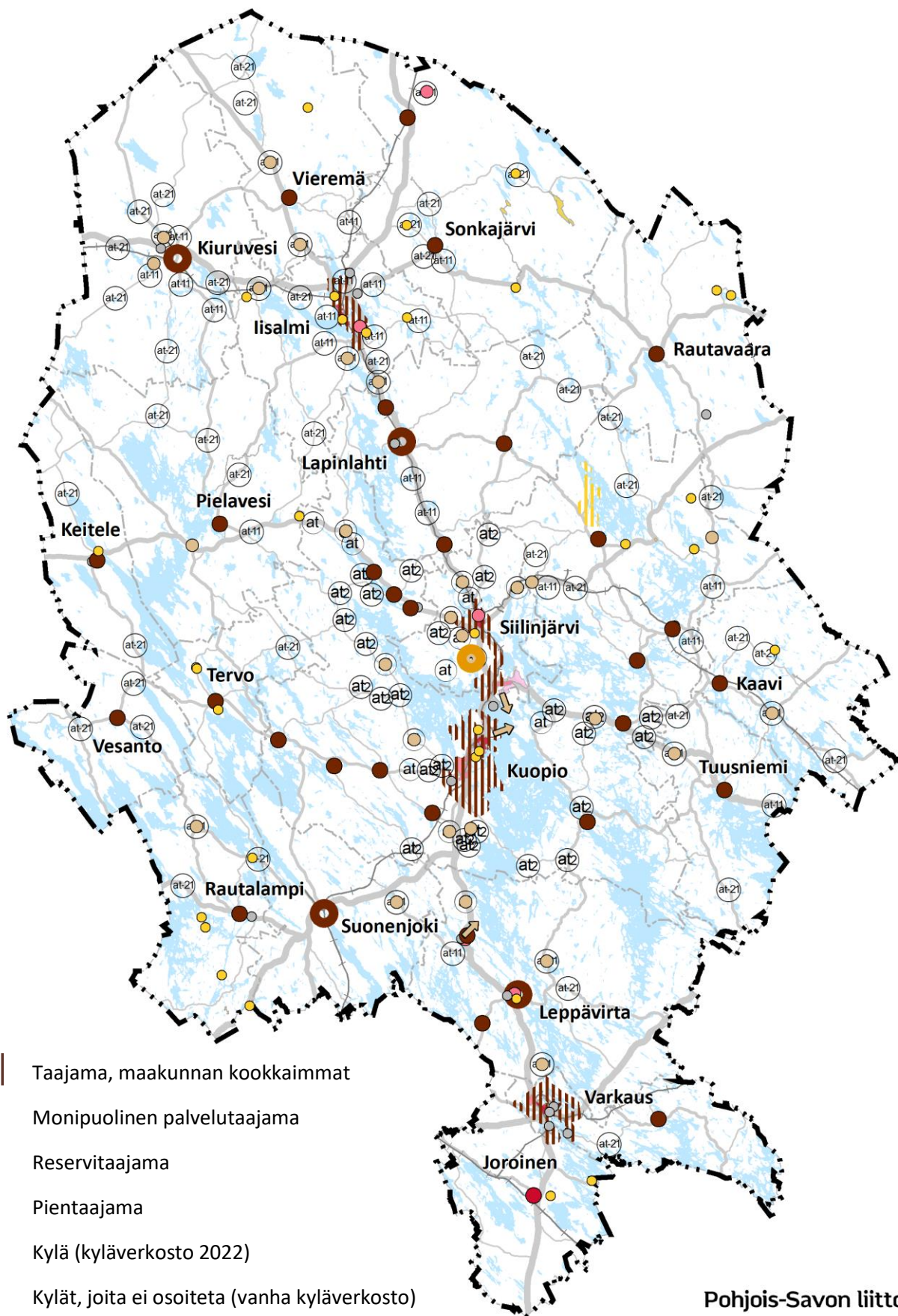
KYLÄ

Merkinällä osoitetaan maakunnan aluerakenteen kannalta merkittäviä kyliä tai lähekkäisten kylien yhdistelmiä, joilla on rakentamispaineita ja/tai joiden suunnittelutavoitteena on kylämaisen rakentamisen ohjaaminen alueelle pääosin yleiskaavoituksella. Suunnittelun muina tavoitteina on elinkeinotoiminnan vahvistaminen, edellytysten luominen palveluiden säilymiselle, kulttuuriympäristön arvojen säilyminen ja kehittyminen sekä kylän omaehtoisen kehittämistoiminnan tukeminen.

Suunnittelumääräys:

Alueen käytön suunnittelussa ja kehittämistoiminnassa on tuettava asumisen ohella nykyisen palvelutason säilyttämistä ja alueen luonteeseen soveltuvan elinkeinotoiminnan sijoittumista sekä parannettava kylän elinvoimaisuuden edellytyksiä. Täydennysrakentamista ohjataan ja edistetään kyläalueilla yleiskaavoituksella, ellei tavoitteen mukainen yhdyskuntarakenne ja rakentamispaine edellytä asemakaavoitusta. Suunnittelussa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevaa infrastruktuuria.

Suunnittelulla on varmistettava kylien liikenneyhteydet päätieverkkoon sekä kevyen liikenteen turvallisuus ja toimintaedellytykset. Alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet. Lisäksi suunnittelussa tulee ottaa huomioon kylien läheisyydessä mahdollisuudet lisätä monipaikkaisuutta, vapaa-ajan asumisen käyttöastetta tai muuttaa alueella sijaitsevaa loma-asutusta ympärivuotiseksi kylien erityispiirteet, tieverkko sekä muut tekniset edellytykset huomioon ottaen.

Taajama, maakunnan kookkaimmat

Monipuolinen palvelutaajama

Reservitaajama

Pientaajama

Kylä (kyläverkosto 2022)

Kylät, joita ei osoiteta (vanha kyläverkosto)

Työpaikat, teollisuus, matkailu

Pohjois-Savon liitto

28.10.2022